BIJ ONS

thuis in een gezin

februari 2024

NVP

plaats voor pleeggezinnen

Redactioneel

Door Jorien Kruijswijk Jansen

Het thema van deze nieuwe BIJ ONS is **gedeeld opvoederschap**. Ben jij bekend met deze term? Gedeeld opvoederschap gaat over de samenwerking tussen pleegouders en ouders in de opvoeding van hun (pleeg)kind en het streven om het (pleeg)kind zoveel mogelijk 'samen' op te voeden. We geven er in dit magazine aandacht aan vanuit verschillende perspectieven. Als Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen merken we in de praktijk dat het een 'hippe' term is en dat het onderwerp op veel plaatsen speelt, maar dat er ook verschillende beelden en definities over gedeeld opvoederschap zijn.

Als projectleider bij de NVP ga ik het gesprek wel eens aan met verschillende mensen: is het gedeeld ópvoederschap, of meer gedeeld óuderschap? Of is het misschien nog iets anders? En kun je het opvoederschap delen als biologische ouders het niet eens zijn met de uithuisplaatsing van hun kind en daardoor misschien in de weerstand zitten en boos zijn? Dat zijn dilemma's waar pleegouders mee moeten dealen, maar uiteraard ook professionals.

Het roept de vraag op: gebruikt iedereen de term op dezelfde manier? En ís 'dezelfde manier' er eigenlijk wel? Wij gaan de vragen in dit nummer niet beantwoorden, maar we willen wel graag verschillende perspectieven belichten.

In het voorjaar van 2023 deden we onderzoek onder pleegouders: wat weet jij van gedeeld opvoederschap, hoe kijk je ertegenaan en hoe krijgt het vorm in jullie leven? De antwoorden waren heel divers, wat aangaf dat er geen eenduidige manier is om met dit thema om te gaan. Natuurlijk kun je van elkaar leren: hoe doet gezin A de bezoekregeling en hoe gaat gezin B om met verjaardagen? In welke mate worden de ouders van een pleegkind hierbij – en bij de rest van de opvoeding – betrokken? Het antwoord is eigenlijk altijd: gedeeld opvoederschap is maatwerk. Wil je meer lezen over dit onderzoek: ga dan naar dit artikel op onze site.

Voor dit nummer van BIJ ONS vroegen Daisy en ik aan twee Jongwijzers wat zij vinden van gedeeld opvoederschap en of zij er wat van merken of merkten in hun leven? Teaser: ook hier werd 'maatwerk' veel genoemd. Naast de mening van de jongeren vroegen we ook aan pleegouders wat zij van gedeeld opvoederschap vinden. Dat kun je lezen in het artikel over pleegzorg.nl. Je leest daar ook wat er op het platform is gepubliceerd over dit thema. Lees ook vooral het interview met Ilse Zegers. Zij heeft voor het Leger des Heils een peersupport-groep voor ouders opgericht en kijkt in het dagelijks leven van haar gezinshuis naar wat wél werkt tussen ouders, pleegouders en het (pleeg)kind.

Naast onze thema-artikelen kun je natuurlijk nog veel meer lezen: Germain vertelt over hoe hij achttien werd en dat hij wel uit de jeugdzorg was, maar jeugdzorg nog niet uit hem. Achttien jaar later blikt hij samen met Silvia terug. Jolanda neemt ons mee in haar 'gekleurde-huisjes-metafoor' bij het contextuele gedachtengoed in pleegzorg. Als dat nu nog wat cryptisch klinkt, zou ik zeker doorbladeren naar pagina 14, daar legt Jolanda het heel praktisch uit. En daarnaast hebben we natuurlijk ook weer lees-, kijk-, en luistertips verzameld.

Ik wens je veel leesplezier en als dit nummer je inspiratie geeft en je wilt dat met me delen?! Stuur gerust een bericht naar jkruijswijkjansen@denvp.nl.

Praat en denk mee over gedeeld opvoederschap

Wil je jouw mening en ervaringen over gedeeld opvoederschap delen? Sluit je dan aan bij het leernetwerk gedeeld opvoederschap van de Lerende beweging pleegzorg! In leernetwerken leren, reflecteren, proberen en ontdekken deelnemers samen hoe verandering en vernieuwing op specifieke thema's mogelijk gemaakt kan worden.

Je kunt je aanmelden bij Judith via jhooydonk@denvp.nl om mee te doen in het leernetwerk. Meer informatie over de Lerende beweging vind je op onze website.

➡ **Meer informatie**

Enthousiaste redactieleden

Zoals altijd wordt BIJ ONS gemaakt door een groep enthousiaste mensen die zelf betrokken zijn bij pleegzorg of gezinshuizen. Ze zorgen voor een pleegkind, zijn opgegroeid in een pleeggezin of gezinshuis, zijn gezinshuisouder, werken in pleegzorg of doen er onderzoek naar. Wil jij als vrijwilliger meewerken aan het tijdschrift, bijvoorbeeld als redactielid of fotograaf? Of wil je een bijdrage leveren met het schrijven van blogs of het delen van pleegzorgtips? Klik op de button hieronder en laat het ons weten! Je kunt ons ook mailen via bijons@denvp.nl.

Contact

Abonneren

Wil je altijd als eerste op de hoogte zijn als er een nieuw magazine verschijnt? Je kunt je gratis abonneren op het magazine!

Gratis abonnement

Inhoudsopgave

Volgende pagina

NVP
plaats voor pleeggezinnen

INHOUD

Ilse Zegers over de ouderparticipatiegroep

Lees verder

Praat en denk mee over gedeeld opvoederschap!

Lerende beweging pleegzorg

Wil je meedenken of meepraten over gedeeld opvoederschap? Dat kan in het leernetwerk van de Lerende beweging pleegzorg over dit thema. In leernetwerken leren, reflecteren, proberen en ontdekken deelnemers samen hoe verandering en vernieuwing op specifieke thema's mogelijk gemaakt kan worden. Er zijn vier leernetwerken: gedeeld opvoederschap, voorkomen van breakdown, netwerkpleegzorg en deskundigheidsbevordering van pleegouders.

De Lerende beweging pleegzorg, een initiatief van het Nederlands Jeugdinstituut, Jeugdzorg Nederland en de NVP, is de verzameling van alle initiatieven en ontwikkelingen die leren en ontwikkelen mogelijk maken en ondersteunen. Zo kunnen we kwalitatief goede pleegzorg blijven bieden.

Meedoen of de Lerende beweging volgen?

Je kunt op twee manieren meedoen in de Lerende beweging pleegzorg:

1. Deelnemen aan een leernetwerk

We komen zes keer per jaar online samen en de bijeenkomsten duren anderhalf uur. We organiseren één of twee keer per jaar een fysieke bijeenkomst. In de bijeenkomsten denk je samen na en leer je meer over het thema. Je kunt je aanmelden bij Judith via jhooydonk@denvp.nl om mee te doen in één van de vier leernetwerken.

2. Volgen van de opbrengsten van de leernetwerken en leeractiviteiten en dit delen met jouw netwerk

Je wordt op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen van alle activiteiten gelinkt aan de Lerende beweging pleegzorg. Het is fijn als jij deze kennis verspreidt binnen jouw organisatie en professionele of persoonlijke netwerk. In onze nieuwsbrieven kunnen we je soms ook een poll voorleggen of vragen mee te denken over een bepaald vraagstuk.

➡ **Blijf op de hoogte**

Meer informatie over de Lerende beweging pleegzorg vind je hier:

➡ **Lerende beweging pleegzorg**

Kennisagenda Pleegzorg

De Kennisagenda benoemt vijf thema's in de pleegzorg waar meer kennis over nodig is. Samen opvoeden is een van de thema's. De komende jaren wordt er (meer) onderzoek naar de vijf thema's gedaan.

De thema's zijn gekozen op basis van wat we al weten vanuit de wetenschap en praktijk. Pleegouders, ouders, pleegjongeren, eigen kinderen van pleegouders, pleegzorgmedewerkers, beleidsmedewerkers, managers en onderzoekers hebben samen tijdens de Ideeënfabriek de definitieve kennisagenda samengesteld.

1. Stem van het kind
2. Overbelasting en behoud van pleegouders
3. Netwerkpleegzorg
4. Samen opvoeden
5. Langetermijneffecten pleegzorg

Met de Kennisagenda Pleegzorg willen we verder onderzoek naar deze thema's stimuleren, zodat ouders, pleegouders, kinderen en pleegkinderen de ondersteuning en zorg krijgen die ze nodig hebben. Op de website van het NJi lees je meer over de vijf thema's uit de agenda. Meer informatie over de Lerende beweging pleegzorg vind je hier:

➡ **Lerende beweging pleegzorg**

Interview Ilse Zegers

Volgende pagina

“Als ik in jouw schoenen had gestaan, dan was het bij mij wellicht ook zo gegaan”

In gesprek met Ilse Zegers over de ouderparticipatiegroep die zij opzette.

In een heerlijk warm en gezellig huis ontmoet ik Ilse Zegers. Zij heeft de allereerste peer-supportgroep (lotgenotencontact) voor ouders van uithuisgeplaatste kinderen opgezet bij het Leger des Heils. Maandelijks voert zij, samen met haar mannelijke collega, groepsgesprekken met deze ouders. Toen Ilse Zegers haar allereerste opleiding in het Social Work deed, boeide de theorie over de band tussen ouders en hun kind haar enorm. Ze vroeg zichzelf af: ‘Hoe is het mogelijk dat je als kind mishandeld of misbruikt wordt door je ouder en dat je nog steeds naar hem of haar verlangt als zijnde je ouder?’ Inmiddels is Ilse gezinshuisouder en contextueel gezinsbehandelaar, waardoor zij haar kennis en ruim 25 jaar ervaring in de jeugdzorg op allerlei manieren inzet.

Paspoort Ilse Zegers

Leeftijd: 47 jaar
Kinderen: 5 eigen kinderen, 1 jonger gezinshuiskind in huis, 4 jongeren in fasehuis
Beroep: contextueel gezinsbehandelaar, gezinshuisouder
Ervaring: 8 jaar weekendpleegzorg, 10 jaar gezinshuis
Nieuwsgierig? Kijk op gezinshuis-selah.nl of volg Ilse op LinkedIn

Die onverbrekelijke band (Onderwater, 2018, lees onze recensie hier) fascineerde Ilse zo dat ze zichzelf een belofte deed: “Als er kinderen komen wonen in ons gezinshuis, moet ik voorkomen dat ze het gevoel krijgen dat ik de plek van de ouder inneem.” Een veelvoorkomend gegeven in de jeugdzorg is, dat jongeren die al langere tijd in een pleeggezin of gezinshuis wonen, in de puberteit moeten worden overgeplaatst. Ilse heeft gemerkt dat de jongeren die bij hen kwamen vaak op afstand van hun ouders waren gehouden. Opnieuw leren verbinden met hun wortels is dan een belangrijke stap.

Van ‘ouder op afstand’ naar ‘leren omgaan met’

Ilse: “Wij hebben vanaf het begin de samenwerking met ouders gezocht. Een vorig gezinshuis droeg bijvoorbeeld een kind aan ons over met de boodschap de ouder op afstand te houden, omdat het appél dat de moeder op de jongere deed zo groot was, dat het kind niet tot ontwikkeling kwam. Wij dachten: als het niet gewerkt heeft, dan moeten we juist een vertrouwensband opbouwen. We hebben gesprekken gevoerd waarbij ik moeder heb bevraagd over haar eigen jeugd, terwijl de jongere luisterde. Hierdoor kwam er ruimte voor de jongere om ook diens verhaal te doen en te kunnen zeggen: ‘Dit heeft mij beschadigd.’ Door te luisteren, door er gewoon te zijn en nieuwe afspraken te maken, kon de jongere weer gaan bloeien en ontstond er een gezondere relatie.” Ilse straalt als ze vertelt over deze bijzondere gesprekken. “We zijn in de jeugdzorg vooral bezig met het aanleren van praktische vaardigheden aan jongeren”, stelt Ilse. “Maar bij een uithuisplaatsing is er bijna altijd iets misgegaan binnen de relatie met ouders. Het doel zou dan ook moeten zijn om de jongeren te helpen om passend te leren geven en ontvangen binnen de relatie met hun ouders. Uiteindelijk gaat iedereen terug naar die wortels. Volgens mij is dat primair onze taak.”

Cirkel doorbreken

Ilse heeft tijdens haar opleiding onderzoek gedaan naar de verbondenheid tussen ouder en kind. Ze heeft veel jongeren en ouders gesproken. “Jongeren zijn goudeerlijk. Een jongen zei: ‘Ik was echt een rotkind, mijn ouders konden het niet, ik werd uit huis gehaald, maar mijn ouders werden achtergelaten. Waarom krijgen ze geen hulp?’ Of ‘Mijn ouder was altijd dronken en heeft mij niet kunnen opvoeden, maar ik heb er nog nooit met hem/haar over gesproken.’ Ouders gaven op hun beurt aan ook lotgenotencontact te missen.” Deze reacties bevestigden de ervaringen en gevoelens van Ilse. “Om te zorgen dat jongeren echt meer gegrond raken, moeten we naar die onderstroom. Hoe denken we de cirkel te doorbreken die vaak van generatie op generatie doorzet, zonder te werken aan die verbondenheid? Daarvoor heb je ouderbetrokkenheid nodig.”

Kijk naar mij

Met de nagalm over het belang van goed contact met biologische ouders nog vers in mijn geheugen, ontdekte ik tijdens een koffiedate met een vriendin (collega-gezinshuisouder) op het toilet onderstaand prachtige gedicht. De ouder die het gedicht schreef, heeft een tijdje niet voor haar kinderen kunnen zorgen. Ze verwoordt zelf op een indrukwekkende manier hoe ze toch als moeder gezien wil worden.
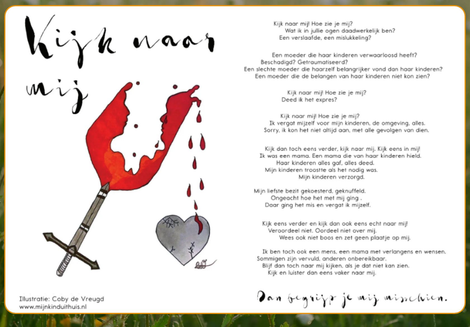
Oudergroepen

Alle reden voor Ilse om de hulpverlening van het Leger des Heils aan te vullen met het opzetten van een ouderparticipatiegroep. Ilse: “Er zijn ouders die jarenlang gezocht hebben naar een plek waar ze hun verhaal kwijt konden met gelijkgestemden. Zonder oordeel, waar thema’s als samenwerking, rouw, schuldgevoelens, schaamte, relatie en eigen jeugd aan bod komen. Dat heerst ook wel, dat er een oordeel is over ouders die hun kind niet zelf hebben kunnen opvoeden. Als je de daadwerkelijke verhalen hoort, dan schrik je. En dan denk je: als ik in jouw schoenen had gestaan, dan was het bij mij wellicht ook zo gegaan.” De ouders die deelnemen aan de ouderparticipatiegroep weten dat Ilse en haar collega allebei gezinshuisouder zijn. Ilse: “In gesprekken kunnen we ook de link leggen met de plek waar de kinderen wonen. Vanuit een meerzijdig partijdige houding krijgen we de ruimte om te zeggen: ‘Maar als jij boos bent over hoe jouw kind op dit moment opgevoed wordt door een ander, wat heb jij dan nodig om in gesprek te gaan?’”

Nodig ouders uit!

Wat moet je als pleegouder of gezinshuisouder doen om ouderparticipatie te vergroten? Ilse is ervan overtuigd dat het helend is als ouders de ruimte krijgen om op verhaal te komen: “Nodig ze uit en stel ze bijvoorbeeld de vraag: ‘Hoe is het gekomen dat je kind uithuisgeplaatst is?’ Daar zit al heel veel pijn en vaak de link naar het eigen verleden. Als het lukt om op dat niveau met de ouder te praten, dan zie je iemands kwetsbaarheid en ik kan me niet voorstellen dat dat je niet raakt.”

En in het hulpverleningssysteem?

Wat we zouden moeten doen als hulpverleners binnen de jeugdzorg, daarover is Ilse duidelijk: “Leg de nadruk op het herstellen van de intergenerationele problematiek. Het betrekken van ouders blijft hard werken. ‘Ik heb de ouder nodig om dit kind te helpen.’ Dat moet een mantra worden. Zonder die ouder beklijven dingen niet, want dan komt het kind los te staan van de bodem waar het vandaan komt.”

Door Karin Zanin - van Veenendaal

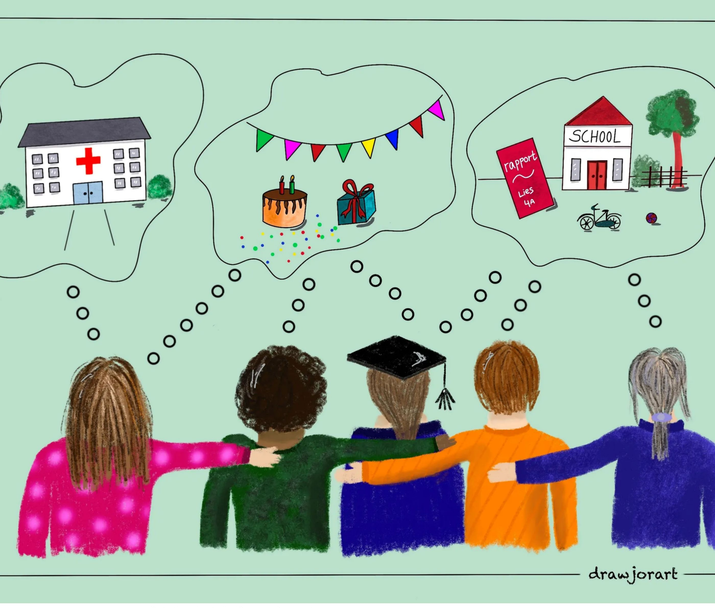

Illustratie: Jorien Kruijswijk Jansen, drawjorart.

Jongeren over gedeeld opvoederschap

Maatwerk is essentieel

Bij gedeeld opvoederschap staat de samenwerking tussen ouders en pleegouders centraal. Maar het draait natuurlijk allemaal om het kind. BIJ ONS ging in gesprek met Julia en Sterre, twee jongeren die als kind in een pleeggezin hebben gewoond. Hoewel er in hun situatie geen sprake was van gedeeld ouderschap, zien zij de meerwaarde hier zeker van in: “Er worden beslissingen genomen die belangrijk zijn voor je toekomst, het is fijn als iedereen daarbij betrokken kan worden.” En ‘iedereen? Dat zijn ook de kinderen zelf, vertellen Julia en Sterre.

Meerwaarde van gedeeld opvoederschap

Zowel Julia als Sterre hebben als kind in meerdere pleeggezinnen gewoond. Daarnaast woonden zij een deel van de week bij familie. De opvoeding werd dus echt ‘gedeeld’, maar toch was er in beide situaties geen sprake van gedeeld opvoederschap. “Door de week was ik in het gezinshuis, in het weekend bij mijn oma”, legt Sterre uit. “Dat stond eigenlijk los van elkaar, er was geen overleg of samenwerking in de opvoeding.” Ook Julia, die in het weekend naar haar vader ging, heeft het zo ervaren.

“Als ik aan gedeeld opvoederschap denk, denk ik aan samenwerking”, zegt Sterre. “Voor mij geldt dat mijn moeder wél werd betrokken, bijvoorbeeld door haar uit te nodigen op verjaardagen, maar niet dat er echt met haar overlegd werd. Ik denk dat dit een positief effect zou hebben gehad op mijn moeder, want die voelde zich toch behoorlijk buitengesloten. Het zou echt wat uitgemaakt hebben als ze meer was betrokken bij bepaalde beslissingen.” Over de vraag of gedeeld opvoederschap ook een positief effect zou hebben gehad op haarzelf, denkt Sterre even na. “Gevoelsmatig is het fijn dat je moeder zich betrokken voelt, dat doet al wat. Daarnaast kan het een effect hebben op keuzes die gemaakt worden. Mijn moeder kent me op een andere manier dan de gezinshuisouders, dus zij wist weer andere dingen over mij. Door die informatie mee te nemen, kan er misschien wel een betere beslissing gemaakt worden.” Julia beaamt dit: “Er worden beslissingen genomen die belangrijk zijn voor je toekomst, zoals de keuze voor een bepaalde school. Het is fijn als iedereen daarbij betrokken kan worden.”

Gedeeld opvoederschap: niet altijd haalbaar

Ondanks de meerwaarde die gedeeld opvoederschap kan hebben, was hier bij Julia en Sterre dus geen sprake van. “Het klinkt misschien raar,” zegt Sterre, “maar het zou in mijn geval ook vreemd zijn geweest. Ik denk zelfs dat het niet gewerkt zou hebben in de tijd dat ik in het weekend bij oma was. Mijn oma en de gezinshuisouders hadden een heel andere manier van opvoeden: heel streng in het gezinshuis, bij oma juist niet. Ik denk ook niet dat ik die strenge opvoeding nodig had. Ik vraag me af hoe de gezinshuisouders gereageerd zouden hebben als mijn oma dat met hen had besproken.” Dit roept de vraag op of grote verschillen in de opvoeding een drempel kunnen zijn voor gedeeld opvoederschap. “Samenwerken wordt echt lastig als je zóveel verschilt qua mening”, zegt Sterre.

Bij Julia was er een andere reden waarom gedeeld opvoederschap niet van de grond kwam. “Het pleeggezin wilde mijn vader wel bij zaken betrekken, maar het lukte gewoon niet om contact met hem te maken. Daardoor was mijn vader van veel dingen niet op de hoogte.”

Hoewel beide jongeren het idee van gedeeld opvoederschap positief vinden, lijkt dit niet in elke situatie mogelijk te zijn. “Als het niet lukt, moet je het ook niet forceren”, zegt Sterre. “In het gezinshuis waar ik zat, voelde ik mij niet happy. Ik vond het niet fijn als mijn moeder daar door de week op bezoek kwam voor mijn verjaardag. Het moet goed voelen.”

Kortom, maatwerk is essentieel. Maar wie bepaalt of gedeeld opvoederschap haalbaar is? Sterre benoemt dat de pleegzorgbegeleider goed moet kijken wat ouders en pleegouders willen, en kunnen. Julia voegt toe dat dit gedurende een plaatsing ook geëvalueerd moet worden: “Het kan zijn dat de situatie verandert, dan moet je daar wel flexibel mee kunnen omgaan. Er is niet één oplossing voor de hele plaatsing.” Sterre bevestigt dit: “Klopt, dat heb ik meegemaakt. Mijn moeder wilde heel graag betrokken worden en dat is geprobeerd, maar het was lastig om dat vorm te geven. Als het plan dan toch niet lukt, moet je dat ook kunnen aanpassen.”

JongWijs

Vind je het leuk om als jongere mee te praten over pleegzorg? Sluit je dan aan bij Jongwijs, hét netwerk voor jongeren met ervaring in de pleegzorg. JongWijs is er voor pleegkinderen en voor eigen kinderen in een pleeggezin.

Meer info vind je op ➡ **www.jongwijs.org**

Communicatie tussen ouders, pleegouders, en kinderen

Tijdens het gesprek komt meerdere malen terug dat goede communicatie enorm belangrijk is. “Niet alleen tussen ouders en pleegouders, maar ook met het kind”, aldus Julia. Sterre: “Omdat je als pleegkind te maken kunt krijgen met een loyaliteitsconflict is het wel belangrijk dat je er niet tussen zit. Er moet dus ook iemand met jou alléén praten, zonder (pleeg)ouders erbij.” Julia is het hiermee eens. Daarbij wordt ook gesproken over hoe kinderen betrokken worden bij beslissingen. Een belangrijk thema hierbij is dat kinderen vaak onderschat worden. Vanuit een beschermende gedachte worden zij soms niet bij bepaalde keuzes of gesprekken betrokken. Dit roept de vraag op: wat als het niet lukt om gedeeld opvoederschap vorm te geven? Is dat iets wat je met een kind kan en wil delen?

“Vind ik wel”, zegt Julia. “Ik was zelf 9 jaar oud, en met mij is hier niet over gesproken. Ik denk dat ze mij voor bepaalde ‘volwassen’ zaken probeerden te behoeden. Maar ik was al heel wijs voor mijn leeftijd, dus ik had dat wel aangekund.” Volgens Julia moet je wel goed nadenken over hoe je dat bespreekt. “Ik zou bijvoorbeeld niet aan een kind vertellen dat zijn ouders niet mee wilden naar het tienminutengesprek op school. Maar als je het verzwijgt, denkt een kind misschien dat de ouders buitengesloten worden... Ik zou voor een tussenweg kiezen. Laat het kind bijvoorbeeld weten dat je de ouders hebt geïnformeerd over dat tienminutengesprek. Dan is er in elk geval dat gevoel van betrokkenheid.”

Ook de leeftijd en ontwikkeling van het kind zijn hierbij van belang. Sterre beschrijft dat je soms wel verder kunt gaan in de uitleg, zoals in haar eigen situatie: “Ik was 13 jaar oud. Als er tegen mij werd gezegd dat mijn moeder het lastig vond om betrokken te blijven, had ik dat wel begrepen. Je weet als kind ook wel dat je moeder niet alle afspraken nakomt, dus je snapt dat wel. Het hoeft geen negatief verhaal te worden, maar wel eerlijk zoals het is. Kinderen begrijpen dat vaak wel. Bovendien helpt dit om het complete plaatje te zien. Als mijn moeder ineens zou roepen dat ze niet meer betrokken wordt, is het voor mij belangrijk om te weten dat het wel geprobeerd is.”

Probeer samenwerking al vroeg vorm te geven

Tenslotte noemden de jongeren dat het heel belangrijk is dat pleegouders open staan en zich inzetten voor een goede samenwerking met ouders (of andere opvoeders). De houding die je hierin aanneemt, kan een cruciale factor zijn waardoor gedeeld opvoederschap een kans krijgt.

“Ik kan me voorstellen dat het niet ideaal is voor pleegouders”, zegt Sterre. “Je krijgt er ook die moeder bij, of die vader.” Haar tip is om toch al vanaf het begin je best te doen om de ouders te betrekken en te proberen om met hen samen te werken. Ze vervolgt: “Ik heb in sommige pleeggezinnen meegemaakt dat mijn moeder een vervelend gevoel kreeg, zo van: ‘wij kunnen nu wél voor je kind zorgen.’ Dat geeft een minderwaardig gevoel. Het wordt niet op die manier gezegd natuurlijk, en misschien bedoelen ze het niet zo, maar zo ervaar je het. Als ouder en ook als kind.” Julia heeft dit zelf niet meegemaakt, maar herkent het gevoel wel van anderen: “Dat is heel confronterend. En het kan ook een reden zijn waarom de samenwerking met ouders niet lukt. Je wilt niet de hele tijd geconfronteerd worden met je fouten. Misschien kies je er dan voor om niet mee te werken.”

Julia sluit af met de wens dat er af en toe wat meer empathie en compassie wordt geuit naar de ouders. “Je moet er samen het beste van maken. Het is toch veel fijner als dat in harmonie gaat? Dat je als jongere niet twee plekken hebt, maar dat er eigenlijk een soort gemeenschappelijke familie is.”

Door Jorien Kruijswijk Jansen en Daisy Smeets

Met veel dank aan de jongeren die deelnamen aan dit gesprek. Hun namen zijn in dit artikel gefingeerd.

Voor- en nadelen van deeltijdpleegzorg

Volgende pagina

Voor- en nadelen van deeltijdpleegzorg

Toen ik een aantal jaren geleden begon met pleegzorg besloot ik er meteen vol voor te gaan. Ik koos voor langdurige pleegzorg en er kwam een meisje bij me wonen die bij mij zou opgroeien tot ze volwassen is en klaar is om zelfstandig te gaan wonen. Na een tijd kwam er om de week een jongetje bij ons logeren, een weekendpleegkind. Gek genoeg vond ik dit veel zwaarder dan de zorg voor het meisje. Ik moest voortdurend mijn weekendplanning aanpassen, het brengen en halen kostte veel tijd en ik kon niet mijn eigen koers bepalen in de opvoeding. Bovendien vond ik het zwaar dat de dynamiek in het gezin steeds veranderde als we met zijn drieën waren. Toch ken ik ook pleeggezinnen die het juist prettig vinden om in deeltijd voor een pleegkind te zorgen. Zij werken doordeweeks fulltime en willen dit niet van invloed laten zijn op het kind, ze willen eerst ervaren hoe pleegzorg werkt zonder meteen een zware verantwoordelijkheid te dragen of ze vinden het fijn om niet altijd gebonden te zijn.

Deeltijdpleegzorg heeft zowel voor- als nadelen. In elk gezin is de situatie anders en niet alles weegt in iedere situatie even zwaar. Daarom zet ik in dit artikel een aantal voors en tegens uiteen om je te helpen een weloverwogen keuze te maken. Ik heb hiervoor verschillende pleegouders gevraagd naar hun ervaringen.

Wat is deeltijdpleegzorg?

Pleegzorg kan ook in deeltijd. Het kind komt dan af en toe in een weekend of in een vakantie bij een pleegouder logeren. Dan ben je weekend- of vakantiepleegouder. Maar hierover kunnen natuurlijk ook andere afspraken worden gemaakt. Het pleegkind komt bijvoorbeeld iedere woensdagmiddag of het komt niet op vaste dagen, maar gewoon wanneer dit nodig of wenselijk is. Door deeltijdpleegzorg te bieden, ontlast je de ouders of de pleegouders waar het kind woont. Soms zorg je ervoor dat een kind, dat normaal in een instelling woont, af en toe kan ervaren hoe het gewone gezinsleven eraan toe gaat. Deeltijdpleegzorg kan voor kortere of voor langere tijd zijn en duurt maximaal totdat de jongere 23 jaar oud wordt.

Bron: pleegzorg.nl

Voordelen

Deeltijdpleegzorg kan voorkomen dat een kind langdurig uit huis geplaatst moet worden. Zowel de ouders als het kind kunnen op die manier even op adem komen. Ouders die soms wat moeite hebben met de opvoeding worden op die manier ontlast en komen tot rust, waardoor zij voor hun kind kunnen blijven zorgen. Ook het kind kan even ontsnappen uit de situatie thuis en leert in het deeltijdpleeggezin dingen die het thuis nooit zou leren.

Als je goede afspraken kunt maken met de ouders en goed contact met elkaar hebt, kun je van elkaar leren en kunnen jij en zij een bepaalde aanpak die goed bij de ander werkt ook toepassen. Soms ben jij als deeltijdpleegouder de persoon die de ouders leert hoe de opvoeding en verzorging werkt. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn als je zelf een ervaren (pleeg)ouder bent en de ouders nog jong en onervaren zijn. Daarna kunnen zij het zelf en daardoor kan het kind thuis blijven wonen.

Door de opvoedlijn van de ouders of het vorige pleeggezin vast te houden, kun je de positieve veranderingen of dingen die werken voor het kind continueren, zonder dat je zelf het wiel opnieuw moet uitvinden. Voor het kind is dit ook prettig omdat het dan weet waar het aan toe is.

Het feit dat de opvoeding niet je primaire verantwoordelijkheid is, kan een voordeel zijn. Je kunt daardoor een andere rol innemen voor het kind en daarom op een meer ontspannen manier met je pleegkind bezig zijn.

Ook kan het zo zijn dat pleegzorg eigenlijk niet zo goed past bij de rest van je gezin, omdat de aanwezigheid van een pleegkind bijvoorbeeld te belastend is voor je eigen kinderen, maar je wil toch graag iets betekenen voor een kind. Misschien werkt deeltijdpleegzorg dan beter.

Nadelen

Sommige pleegouders steken veel tijd en energie in de opvoeding van hun pleegkind, maar ervaren dat de effecten ervan weer teniet worden gedaan als het kind naar huis gaat. In het andere gezin wordt een andere opvoedstijl gehanteerd en worden andere grenzen gesteld, dit kan verwarrend zijn voor het kind en frustrerend voor jou als pleegouder.

Soms moet het kind ook echt even bijkomen van het leven thuis. Op het moment dat hij of zij dan eindelijk is uitgerust, is het alweer tijd om terug naar huis te gaan. Je kunt hierdoor het gevoel krijgen dat je minder bereikt dan je zou willen.

Het kan ook gebeuren dat de deeltijdpleegzorg beter eerder ingezet had kunnen worden. Als je kind dan is geplaatst bij deeltijdpleegouders blijkt dat er te veel problematiek is thuis en de opvoedonmacht te groot is om tussendoor naar de ouders terug te gaan. Hij of zij wordt dan alweer snel overgeplaatst naar een voltijdpleeggezin. Dat kan frustrerend zijn voor de deeltijdpleegouder die zich graag had ingezet voor dit kind. Voor je kind is het ook niet goed dat het weer moet wennen aan een nieuw gezin, terwijl het net bezig was een band op te bouwen met de deeltijdpleegouders. Een mogelijke oplossing hiervoor is dat je deeltijdpleegouder blijft.

Logistiek kan het soms lastig plannen zijn. Je moet eerder vertrekken op een verjaardag omdat je je kind terug naar huis moet brengen, je kunt vanmiddag geen boodschappen doen omdat je kind wordt gebracht en spontaan een weekend weg gaat niet altijd.

Je mist veel en wordt niet altijd betrokken bij wezenlijke onderdelen van het leven van je deeltijdpleegkind. Zo weet je vaak niet hoe het op school of tijdens therapie gaat, omdat je er nooit komt. Natuurlijk kun je hiernaar informeren, maar de informatie komt altijd uit de tweede hand. Soms worden er ook beleidsmatige beslissingen genomen rondom het kind waar je niet in betrokken wordt.

De begeleiding van deeltijdpleegouders is minimaal. Ook kan het gebeuren dat er kosten zijn die niet vergoed worden door pleegzorg of door de ouders of voltijdpleegouders.

Tot slot

Deeltijdpleegzorg kan voor sommige pleeggezinnen een fijne vorm van pleegzorg zijn, maar voor andere gezinnen werkt het juist niet zo goed. En wat de een als voordeel ervaart, kan voor een ander juist weer een nadeel zijn. Zo vond ik het jammer dat ik nooit op de basisschool van mijn weekendpleegzoon kwam, maar misschien vindt een andere pleegouder het juist weer prettig dat dit niet hoeft. De voor- en nadelen die ik noem in dit artikel zijn de ervaringen van verschillende deeltijdpleegouders. Ook heb ik mijn eigen ervaringen besproken. Ze zijn verre van uitputtend en waarschijnlijk kun je er zelf nog een aantal bedenken. Hopelijk helpt dit artikel bij het maken van een keuze.

Door Chretienne Peeters

Gedeeld ouderschap op pleegzorg.nl

pleegzorg.nl

Gedeeld ouderschap heeft alles te maken met een goede samenwerking tussen de pleegouders en de ouders van een kind. Daarom is samenwerking op pleegzorg.nl ook een belangrijk onderwerp. Een goede samenwerking is altijd in het belang van het kind. Het helpt om de plaatsing goed te laten lopen en dat is in het belang van alle betrokkenen.

Lees meer over gedeeld ouderschap

In de bibliotheek op pleegzorg.nl vind je een dossier over samenwerking met ouders. Daarin staan artikelen over:

- Gedeeld opvoederschap
- Samenwerken met ouders vanaf de start
- Een goede samenwerking opbouwen
- Pleegkind begeleiden bij omgang met de ouders

5 gouden regels voor samenwerking

Je vindt er ook een artikel met video's: 5 gouden regels voor samenwerking. Daarin vertellen een pleegouder en een ouder over wat werkt. Bekijk hieronder de eerste video, de andere video's vind je op pleegzorg.nl.

PLEEGZORG stories

Pleegmoeder van Abel en Saar:

"We geven een rondleiding door het huis en laten de moeder en de kinderen hun kamertje zien. Als de moeder weggaat zegt ze: 'I trust Tim and you'. Wat een woorden als je je kinderen moet achterlaten bij vreemden! We verzekeren haar, dat we met heel ons hart voor de kinderen zullen zorgen. Alles wat ze beleven en hun ontwikkeling, delen we met ouders en het vorige pleeggezin. We doen het met elkaar! Af en toe logeren de kinderen een weekend bij het andere pleeggezin, als wij andere afspraken hebben. Het is fijn dat het kan. Als Abel 4 jaar wordt, gaat hij naar school. Zijn school is dichtbij zijn ouders, zodat zij hem ook van school kunnen halen als er een bezoekregeling is."

Moeder van Jimmy:

"De pleegouders van mijn oudste zoon Jimmy betrekken mij gelukkig overal bij. Ik krijg foto's van hen, ze vertellen alles over Jimmy en ik mocht een keer met hen mee uit eten. De pleegouders van Jimmy zijn hele aardige mensen. Ik zie gewoon dat Jimmy daar op zijn plek is. Jimmy wordt overal bij betrokken. Als de andere kinderen van de familie cadeautjes krijgen, dan krijgt Jimmy dat ook. Deze pleegouders geven mij het gevoel dat ik nog steeds de moeder van Jimmy ben. Mijn advies aan pleegouders is dat zij nooit moeten vergeten dat ouders altijd ouders blijven. Ik heb mijn zoons negen maanden lang gedragen in mij, daardoor ben en blijf ik hun moeder. Geef aandacht aan de ouder, zodat die zich ook mama of papa kan voelen. Het gemis van mijn kinderen is als een wond die nooit helemaal geneest. Als pleegouders je betrekken bij het leven van je kind, dan verzacht dat de pijn."

Podcaststt en e-learning

Onlangs zijn er diverse podcasts gemaakt door pleegzorg.nl. Bijvoorbeeld over 'Leven in 2 families'. Een deskundige vertelt en geeft tips hoe je een goede samenwerking tussen ouders en pleegouders kunt aanpakken. De podcast bestaat uit vier afleveringen:

- Introductie
- Loyaliteit
- Ouders en familie van je pleegkind
- Eigen kinderen

Augeo heeft een e-learning gemaakt over 'Contact met ouders'. Meer informatie vind je in de gids op pleegzorg.nl.

pleegzorg.nl podcast

Pleegvader van Fenna:

"De familie had goed voor ogen waar een toekomstig pleeggezin aan moest voldoen. We hebben als het ware gesolliciteerd bij Fenna's familie. Dat geeft meteen aan hoe betrokken zij waren – en nog altijd zijn. De oma van Fenna is de stabiele factor in de familie en ons contact met haar en moeder is heel goed. We zijn echt een beetje familie van elkaar geworden."

Moeder Alette:

"Inmiddels delen we de zorg voor de kinderen. Ze zijn ongeveer een derde van de tijd bij hun pleegmoeder Ilja en haar partner. Twee derde van de tijd zijn ze bij ons: verdeeld over twee huizen want wij zijn onlangs gescheiden. We hebben goed contact met z'n vieren. Er is veel openheid. We kunnen alles tegen elkaar zeggen en altijd bij elkaar aankloppen."

Pleegmoeder Ilja:

"De kinderen hebben rust, duidelijkheid en structuur nodig. Dat vraagt om een goede afstemming. We moeten op één lijn zitten en de kinderen niet extra verwennen of zo. Het is belangrijk dat de jongens zien dat het goed zit tussen ons. Daarom doen we ook regelmatig leuke dingen samen. We vieren de feestdagen met elkaar of gaan een dagje naar de Efteling. Soms leggen we met z'n allen de kinderen op bed."

Praat verder met andere pleegouders

In de community op pleegzorg.nl kunnen pleegouders met elkaar in gesprek gaan. Je kunt er ervaringen uitwisselen en tips aan andere pleegouders geven of vragen. Ook herkenning kan steun geven. Voor de community heb je een account nodig. Hoe het werkt, lees je hier.

Er zijn in de community diverse gesprekken over samenwerking rondom je pleegkind, bijvoorbeeld over contact met familie.

Moeder van Kian:

"Het contact tussen mij en pleegouders Saskia en Rommert werd gelukkig steeds beter. Langzaam werden we een soort familie. We vierden samen verjaardagen, Sinterklaas en Kerst. Saskia en Rommert hebben me altijd goed geholpen, ook al konden ze vast aan mijn gezicht zien dat ik de gesprekken niet altijd leuk vond. Toen Kian in groep 2 zat, kreeg ik de voogdij. Dat was zo fijn! Maar het was een dubbel gevoel want ik merkte ook dat Saskia het heel zwaar had. Dus heb ik besloten dat ik de band wil behouden, en ik hoop ook dat hij nooit stukgaat. Kian slaapt nu ieder weekend bij Saskia en Rommert. Natuurlijk mis ik hem dan, maar ik weet dat hij het daar leuk heeft. Je doet het dan echt voor je kind."

Moeder Nel en pleegmoeder Petra over de kennismaking:

Nel: "Ik was heel zenuwachtig." Petra lacht: "Ik ook!" En daarmee was het ijs gelijk gebroken. Vanaf die dag bespreken Petra en Nel alles met elkaar. Ze appen geregeld met elkaar en sturen elkaar ook foto's van Naomi. Tegenwoordig is Naomi doordeweeks bij Nel en in het weekend bij Petra en Alex. Petra: "We zijn zo van het meisje gaan houden. Toen Naomi bij haar moeder ging wonen, hebben we zelf voorgesteld om haar in de weekenden op te vangen om zo moeder te ontlasten". Daar was Nel maar wat blij mee. Zo werd de voltijdplaatsing omgezet in weekend- en vakantiepleegzorg.

Meer ervaringen

Vind je het leuk om ervaringen te lezen, zien en horen van andere pleegouders? Op pleegzorg.nl staan inmiddels 101 Pleegzorg Stories. Je kunt bijvoorbeeld filteren op het onderwerp 'samenwerking' of 'ouders'.

Heb je nog tips voor de redactie van pleegzorg.nl? Stuur dan een mail naar redactie@pleegzorg.nl.

Door Jeanet de Pee, redacteur bij pleegzorg.nl

18 jaar op, 18 jaar af

Volwaardig volwassen worden met een jeugdzorgverleden

Foto: Willeke Machiels

Germain Miedema is nu 35 en groeide vanaf zijn vierde jaar op in de jeugdzorg. Mishandeling en verwaarlozing maakten dat het voor hem thuis niet meer veilig was. Hij woonde ongeveer een jaar bij een zogenaamd projectgezin voordat hij bij een definitief pleeggezin werd geplaatst. Helaas moest hij daar na vijf jaar toch weg. Vanaf dat moment verbleef hij voor kortere en langere periodes afwisselend in een internaat, leefgroepen en een gezinshuis tot hij op zijn zestiende kon starten met kamertraining. Twee jaar later ging hij zelfstandig op kamers wonen. Het is nu bijna achttien jaar later. "Dit jaar is het achttien jaar geleden dat ik officieel niet meer onder de verantwoordelijkheid van de jeugdzorg viel. Op dat moment was dat een opluchting. Wat ik me toen nog niet realiseerde, was dat ik weliswaar uit de jeugdzorg was, maar de jeugdzorg absoluut nog niet uit mij."

Als jongvolwassene liep Germain keer op keer vast. Op school, in zijn baan, in vriendschappen en in relaties. De patronen die hij bewust en onbewust had aangeleerd, belemmerden hem om te dealen met dat wat hij volwassen worden hoort. "Dat inzicht is langzaamaan, met therapie, coaching, veel 'soul searching' en vooral vallen en opstaan, gekomen. Je zou wel kunnen zeggen dat ik voor élk jaar jeugdzorg, ook één jaar heb moeten afbouwen. 18 jaar op, 18 jaar af. Dat is nu ook de (werk)titel van het boek dat ik aan het schrijven ben. Ik wil mijn eigen ervaringen delen om andere jongeren in een vergelijkbare situatie te helpen in deze belangrijke tweede fase van hun leven."

Moeilijk te begrijpen

Mensen die niet bekend zijn met de problematiek in de jeugdzorg, kunnen zich vaak geen of maar moeilijk een voorstelling maken van wat dat écht met een kind doet. Vroege littekens die ten grondslag liggen aan 'moeilijk' gedrag, zie je niet aan de buitenkant. Wat ze wel zien, is een kind dat te eigengereid is, of juist te aanhankelijk, te onzeker of juist te gedreven, in de aanval of juist in de verdediging schiet, te weinig of te veel is. "Maar nooit goed genoeg", vertelt Germain. "Afgewezen worden door je ouders omdat ze je als duivels zien om vervolgens keer op keer weer weg te moeten. Dertien keer in totaal moest ik afscheid nemen en verhuizen. Ik heb vrijwel alle woonvormen gezien. Dat doet wel wat met je.

Ik heb daardoor allerlei patronen en tactieken ontwikkeld die in de 'normale' wereld niet werken en niet worden begrepen. Ondanks dat ik ondertussen fantastische mensen om me heen heb die mij aardig kennen, vrienden, familie, pleegfamilie en collega's, vinden zij mij vaak moeilijk te begrijpen. Ze weten niet hoe ze kunnen helpen. Niet zo gek. Ik ben tenslotte een uitzondering. Ondanks dat er een groot aantal jongeren in de jeugdzorg terecht komt, zijn we nog steeds in de minderheid. Gelukkig maar. En daarom ook lastig. Eenmaal uit de zorg, ben je vaak op jezelf aangewezen. Zeker als je op veel verschillende plekken hebt gezeten en dus niet echt een basis hebt. Professionele hulp is niet altijd beschikbaar op het moment dat je die het hardst nodig hebt. Je kunt bij lotgenoten terecht, maar persoonlijk kon ik het delen in hun last er nauwelijks bij hebben. Ik heb stapels zelfhulpboeken gelezen, maar ook daarin vond ik weinig herkenning."

Thuiskomen

Onvoorwaardelijkheid bestaat niet in het leven van een kind in de jeugdzorg. Tenminste, niet in het perspectief van het kind. "Je hebt altijd het gevoel dat je je moet aanpassen, aan verwachtingen moet voldoen en je moet bewijzen." Met het pleeggezin waar Germain tot zijn elfde woonde, heeft hij altijd goed contact gehouden. "Ze hebben me een fijn thuis geboden en echt hun best gedaan om me onderdeel van hun gezin te laten voelen. Daar ben ik ze nog steeds dankbaar voor. Voor zover dat mogelijk was, waren ze mijn basis. Hoe meer ik echter mezelf ontdekte, hoe meer ik voelde dat ik anders was en anders over dingen dacht. Ik voelde dat ik van een ander DNA ben.

Toen ik een paar jaar geleden eindelijk weer contact kreeg met mijn biologische broertjes en zusje, voelde dat pas echt als thuiskomen. Dat zit in ogenschijnlijk onbelangrijke zaken, zoals mijn kledingstijl, de muziek die ik graag luister en hoe ik dans. Maar ook in karaktertrekken, zoals het feit dat ik fanatiek ben met spelletjes, dat ik ambitieus ben en groot droom. Ineens was dat niet meer gek, omdat ik mensen om me heen had die ook zo waren. Ik was niet ánders. Ik was gewoon niet in mijn eigen systeem. Jammer genoeg zorgde dat er wel voor dat er een kloof ontstond tussen mij en mijn pleeggezin. Ze vinden het niet zo makkelijk te accepteren dat ik ervoor kies om niet altijd meer aan hun verwachtingen te voldoen. Thuis is namelijk niet een plek, thuis ben je bij de mensen bij wie je jezelf kan zijn."

18 jaar op, 18 jaar af

Germain kan nog hulp gebruiken bij het realiseren van zijn boek. Meer informatie daarover lees je op zijn website.

➡ Website Germain

Niet goed genoeg

"Dat gevoel van thuis, is essentieel. Dat is de eerste stap om de diepgewortelde overtuiging dat ik niet goed genoeg was, voorzichtig af te pellen. Hoe vaak pleegouders, hulpverleners, psychologen of vrienden ook zeiden dat ik wel degelijk goed genoeg was, ik voelde het niet. Al mijn ervaringen van jongs af aan, hadden tenslotte alleen maar het tegendeel bewezen. Ouders die me afwezen. De gezinnen waar ik niet kon blijven. De labels die ik kreeg. Vriendengroepen waarbij ik niet kon aansluiten, omdat ik geen geld had voor kleren, drankjes of de bus. Baantjes die ik kwijtraakte, omdat ik niet wist hoe ik met feedback moest omgaan. Relaties die stukliepen, omdat ik bang was om verlaten te worden.

Nu, op mijn 35e, durf ik uit te spreken dat ik oké ben met wie ik ben. Dat is alles wat ik als kind wilde: horen, ervaren en voelen dat ik oké was zoals ik was. Ik bén goed genoeg. Ik ben één van de slechts 3% van de jongeren uit de langdurige jeugdzorg die een hbo-diploma heeft gehaald, in tegenstelling tot 40% van de 'normale' jongeren. Ik ben gaan ondernemen. Heb risico's durven nemen en een bedrijf opgezet. Dat heeft het helaas niet gered, maar ik wél. Zonder schulden. Al vanaf mijn zestiende ben ik financieel zelfstandig. Zelfs zonder huis, heb ik een thuis met familie en vrienden. Voor het eerst heb ik het gevoel dat ik klaar ben om met de normale problemen van de wereld te dealen en dus ook met het normale plezier. En normaal is echt een van de grootste verlangens die je als jongere uit de jeugdzorg hebt."

Foto: Willeke Machiels

Missie

Het herstelde contact met zijn broertjes en zusje was een allesbepalende factor voor Germains ontwikkeling. Een persoonlijke missie die geslaagd is. Zodra hij zich bewust werd van de situatie in zijn gezin van herkomst, was Germain vastbesloten om hen weer in zijn leven te krijgen. "Dat was steeds weer mijn drive. Alles wat ik deed, deed ik niet alleen voor mezelf. Ik deed het vooral ook voor hen. Daardoor was ik in staat om steeds weer een stap te zetten, hulp te zoeken en door te zetten. Ik heb veel hulp gehad en veel zelf moeten uitvogelen of dat nu op mentaal vlak was of over praktische zaken ging. Dat was vaak best een zoektocht. Ik had wel een soort gids willen hebben na mijn achttiende die richting en houvast kon geven. Ik hoop dat mijn boek dat kan zijn."

Tot zijn boek af is, heeft Germain één advies voor jongeren die nu worstelen: "Zorg dat je een missie hebt. Iets dat je wil bereiken, maakt niet uit wat. En weet dat het leven net een game is. In elk level leer en ontdek je weer nieuwe helpende tactieken en cheats. Soms moet je een level overdoen, voordat je naar het volgende door kan. Herladen en opnieuw beginnen. Dit keer met meer kennis en ervaring. Zo word je steeds sterker en bereik je uiteindelijk je doel."

Door Silvia Verhoosel

Jouw huis een 2e thuis

Volgende pagina

Jouw huis een 2e thuis

Minstens drie jaar lang heeft bij de tennisclub een spandoek gehongen: 'Tess (8) zoekt een pleegvader die haar vanaf deze plek komt toejuichen'. Iedere keer dat ik er langsliep heb ik me afgevraagd wat dit betekent voor de pleegkinderen die hier komen tennissen. Zij willen 'gewoon' tennissen, dit spandoek benadrukt hun ongewone situatie. Hoe zit dat met de huidige campagne: 'Jouw huis een tweede thuis'?

Na '[Supergewone mensen gezocht](#)' (2015) en '[Open je wereld nu](#)' (2019) is in november 2023 de campagne '[Jouw huis een tweede huis](#)' geïntroduceerd door Pleegzorg Nederland. Het doel is de werving van nieuwe pleegouders. In een [ingezonden brief in Trouw op 2 november](#) vraagt Hans Zijlstra, voorzitter van [PleegWijzer](#), zich af wat deze campagne eigenlijk doet met pleegouders en -kinderen.

Opinie

2 november 2023 | Pagina 20

4 min.

Voor pleegkind is er maar één thuis: bij de pleegouders

Zorg

Er gaat iets helemaal fout met de nieuwe campagne om pleegouders te werven, zet Hans Zijlstra.

HANS ZIJLSTRA

Is jouw huis een tweede thuis? Met deze boodschap introduceert Pleegzorg Nederland de nieuwe campagne om pleegouders te werven. Het doel is om mensen op het idee te brengen pleegouder te worden, want daaraan in een groot tekort. Het huis van de pleegouder is hier dus nadrukkelijk niet 'het nieuwe thuis'; die plek blijft voorbehouden aan de biologische familie.

Als pleegouders schrikken wij echt van deze campagne, die tijdens de Week van de Pleegzorg (1 t/m 8 november) van start gaat.

Het grootste probleem met deze nieuwe wervingsactie is, wat ons betreft, het effect op pleegkinderen. Deze campagne zal niet alleen toekomstige pleegouders bereiken, maar ook vriendjes van pleegkinderen, buren van pleegkinderen, peukoppen van pleegkinderen.

Pleegkinderen hebben bijna allemaal moeite met aarden, met wortelen, onvoorwaardelijkheid en hechten. Deze kinderen krijgen nu te horen dat hun nieuwe huis, hun nieuwe plek, waar ze minstens al jaren en jaren wonen, niet hun échte thuis is of mag zijn. Het is hun tweede thuis. Ze worden daarmee bevestigd in het voorwaardelijke, het vrijblijvende.

Papa en mama blijven

De biologische ouders blijven de papa en mama van een pleegkind, dat zal voor altijd zo blijven. Voor ons is dat ongrijpbaar. het allerbelangrijkste binnen pleegzorg: ouders raken hun rol niet kwijt, ook niet als ze dat soms liever wel zouden willen.

Maar, hoe verdrietig ook, in veel gevallen kunnen de biologische ouders geen thuis meer bieden voor deze kinderen. Soms omdat ze letterlijk zelf geen thuis hebben of kunnen behouden, maar vaak ook omdat het een onveilige, traumatische en ongezonde plek is voor een kind om te zijn.

Het hebben van een thuis is zó belangrijk, het mogen zijn, mogen aarden. Weten dat je voor altijd hier welkom bent. Dat is het eerste en grootste benwaar tegen deze campagne rond de slogan 'tweede thuis'.

Maar dan is er ook nog dit: moet je potentiële kandidaten voor het pleegouderschap willen benaderen die geen onvoorwaardelijk thuis willen bieden? Mensen die weldicht bang zijn voor langer durende binding? Of hun wereld niet willen openen voor een kwetsbaar kind dat langdurig een veilige en vertrouwde plek zoekt waar het de stabiliteit voelt op te kunnen gaan groeien?

Deeltijdpleegzorg wordt gepromoot, maar deeltijdveiligheid is geen veiligheid; geen voorwaarde voor groei en ontwikkeling.

Een andere wereld zien

Het is mooi dat er in de trainingen voor nieuwe pleegouders duidelijk gemaakt wordt hoe zwaar pleegouderschap kan zijn. Ook al komen die trainingen niet in de buurt van hoe het werkelijk is. Geen cursus of boek kan je voorbereiden op de gevoelens die je gaat voelen, de snakken van de wereld die je ineens gaat zien en het heel dat je nachtenlang in je armen zult houden. Plotseling stap je vanuit je eigen veilige leventje in een wereld van drugs, alcohol, misbruik, geweld, moord en (het allerergste) verwaarlozing. Dat doe en kun je alleen maar als je volledig voor je pleegkind gaat, daar is niets vrijblijvends of voorwaardelijks aan.

De nieuwe campagne is bedoeld om een nieuwe doelgroep aan te spreken en de leuke kanten van pleegzorg te belichten. En die kanten zijn er zeker. Pleegouderschap verrijkt je leven echt. Er zijn de meest prachtige verhalen over herstel, hechting en het samen moeder of ouder kunnen zijn. Bijvoorbeeld hoe je als pleegouder samen met je pleegkind en zijn biologische moeder in een kinderboerderij loopt en samen geniet van het plezier van het kind.

En ook het prachtige verhaal hoe je plots ook van die biologische ouders gaat houden en hoe je wereld vèèl groter wordt dan alleen dat ene pleegkind.Er zijn dus heel veel leuke kanten aan pleegzorg en op allerlei verschillende vlakken, maar het idee niet het échte thuis te zijn van een kind, boort daar naar onze mening niet bij.

Hans Zijlstra voorzitter Stichting Pleegwijzer belangenbehartiger pleegouders in Groningen en Drenthe

Bron: Trouw, 2 november 2023.

Emotionele reacties

PleegWijzer is een belangenvereniging voor pleegouders in Groningen en Drenthe. De onafhankelijke Stichting Pleegwijzer heeft als doelstelling het verbinden, ondersteunen en versterken van pleeggezinnen.

In een gesprek met Hans Zijlstra vertelde hij dat er bij PleegWijzer behoorlijk wat emotionele reacties op de campagne binnen zijn gekomen. Hans: "Ik heb zelfs een pleegouder gesproken die er niet van kon slapen. Het was zo'n confrontatie van de situatie van zijn pleegkind, die tot zijn grote verdriet geen eerste thuis heeft." Hans heeft zeker begrip voor het doel van deze campagne. Deeltijd-pleegouderschap en gedeeld opvoederschap zijn in opmars. Hans: "Het hebben van een thuis is echter te belangrijk. Ik ben van mening dat thuis een veilige plek moet zijn. Als je een veilige plek hebt, heb je geen tweede thuis nodig. We hebben het over pleegzorg. En, hoe verdrietig ook, in veel gevallen kunnen biologische ouders geen veilig thuis meer bieden. Soms omdat ze letterlijk zelf geen thuis hebben of omdat het niet een veilige situatie is voor het kind."

Pleegkinderen

Hans ziet het grootste probleem van de campagne voor pleegkinderen zelf. Hans: "Laten we niet vergeten wat het betekent voor het pleegkind. Een pleegkind moet zich ook thuis mogen voelen in het pleeggezin. Pleegkinderen hebben bijna allemaal moeite met hechten. Ze horen nu dat de plek waar ze soms al jaren wonen, niet hun échte thuis mag zijn, maar hun tweede thuis."

Pleegzorg Nederland

De campagne is ontwikkeld door Pleegzorg Nederland. Ik spreek met Chantal Wittenberg, communicatieadviseur pleegzorg, over deze campagne. Chantal: "We hebben met een grote groep betrokkenen, waaronder ook pleegouders en -kinderen, unaniem de keuze gemaakt voor het thema van deze campagne. Het borduurt voort op de [Toekomstvisie op pleegzorg](#). Pleegzorg komt pas in beeld als er echt een onveilige situatie is ontstaan, waarbij kinderen (tijdelijk) niet thuis kunnen wonen, bij voorkeur in de vorm van deeltijdpleegzorg. Daarbij moet voor aanstaande pleegouders duidelijk zijn dat er verbinding mag zijn met hun eerste thuis, hun eerste woonplek bij hun biologische ouders. Vanuit deze visie worden nu pleegouders geworven. Dat is hard nodig, we hebben meer pleegouders nodig om een goede bemiddeling voor het kind te kunnen maken."

Reacties bij Pleegzorg Nederland

Chantal: "Eigenlijk is een thuisgevoel ook heel normaal, ik hoop dat de vrienden van mijn kinderen zich ook bij mij thuisvoelen. Eerste of tweede thuis doelt absoluut niet op een rangorde, zij kunnen naast elkaar bestaan met ieder hun eigen waarde.

Tijdens de familiedagen op Duinrell in november hebben we veel positieve reacties gehad op het thema van de campagne. Pleegouders die ik daar heb gesproken, herkenden zich daar zeker in. Ook hebben we achteraf, in het overleg met voorlichters van pleegzorgorganisaties, over de reacties van pleegouders op de campagne gesproken. Alle reacties waren positief. Overigens worden op social media de advertenties goed bekeken, uitzonderlijk is dat zelfs de bijhorende video's helemaal worden afgekeken."

Reacties op pleegzorg.nl

Op pleegzorg.nl heeft de redactie van BIJ ONS een gesprek gestart over deze campagne. De reacties van pleegouders zijn vooral begrijpvol voor de keuze om gericht parttime pleegouders te werven en daar vinden zij deze campagne zeker bij passen.

Een pleegouder geeft aan dat het eerste en het tweede thuis goed naast elkaar kunnen staan, ze maakt de vergelijking met kinderen van gescheiden ouders: "Kinderen van gescheiden ouders hebben ook twee keer een thuis. Een tweede betekent niet 'nep' of 'niet echt'. Als weekendpleegouder hoopt ze dat haar huis als een tweede thuis voelt voor haar pleegkind.

Een wat meer ongeruste pleegouder: "Onze pleegdochter heeft geen thuis om naar terug te keren. In de eerste paar jaar van haar leven heeft ze op heel veel plekken gewoond. Ons huis is haar enige thuis. Zij zou de campagne als pijnlijk kunnen ervaren. Gelukkig is ze daarvoor nog te jong."

Een pleegouder citeert haar pleegjongere: "Ik woon wel thuis, maar niet bij mijn ouders."

Er wordt tenslotte ook de suggestie gedaan om de campagne te veranderen naar: "Jouw huis ook een thuis!"

Discussieer mee!

De discussie op pleegzorg.nl is nog niet gestopt. Als pleegouders willen reageren, zijn we zeer benieuwd naar hun standpunt. Hoe denk jij over de campagne? Discussieer mee:

➡ [Praat mee over de campagne](#)

Door Maud Verhoofstad

Hoe zit dat?

De informele rechtsgang van het pleegkind

Door Mariska Kramer

Gino (11 jaar) woont vanaf jonge leeftijd in een pleeggezin. Zijn pleegouders hebben de voogdij over hem. De ouders van Gino zijn gescheiden. Hij heeft een omgangsregeling met zijn moeder en een omgangsregeling met zijn vader. De omgang met zijn moeder vindt Gino leuk, hij gaat graag naar haar toe. Ze ondernemen leuke activiteiten, er is een liefdevolle band tussen moeder en zoon. Gino vindt de omgang met zijn vader een stuk minder leuk. Hij komt vaak mopperend terug. Gino vindt dat zijn vader geen leuke dingen met hem doet, hij vindt het vervelend dat zijn vader hem meeneemt naar mensen die hij niet kent. Gino vertelt herhaaldelijk aan zijn pleegouders dat zijn vader niet écht naar hem luistert. Ook vindt Gino het irritant dat zijn vader negatief over zijn pleegouders praat en vervelend tegen zijn pleegouders doet.

De pleegouders stimuleren Gino waar zij kunnen in het contact met zijn vader maar de weerstand bij Gino wordt steeds groter. De vader ziet de inzet van de pleegouders niet en verwijt het de pleegouders dat Gino met steeds meer tegenzin naar hem toegaat. De vader start een procedure tegen de pleegouder-voogden waarin hij uitbreiding van de omgangsregeling verzoekt. Gino schrijft met behulp van de pleegzorgbegeleider een brief aan de rechter dat hij graag een gesprek wil met de rechter. De rechter nodigt Gino uit voor een zogenaamd kindgesprek. In dit één-op-ééngesprek met de rechter mag Gino zijn verhaal doen. Vervolgens is er een zitting waarvoor de vader, de pleegouder-voogden en de Raad voor de Kinderbescherming zijn opgeroepen. De rechter beslist om de omgangsregeling niet uit te breiden en wijst het verzoek van de vader af. De rechter baseert zich hierbij op: het advies van de Raad voor de Kinderbescherming om de omgang niet uit te breiden, op de mening van Gino (hij wil geen uitbreiding) en op het verweer van de pleegouders (zij hebben gemotiveerd uiteengezet waarom uitbreiding niet in het belang van Gino is). De omgangsregeling blijft dus ongewijzigd.

Een paar jaar later, Gino is inmiddels 14 jaar, loopt de omgangsregeling zeer stroef. Gino slaat de omgang steeds vaker over. Hij is door de pleegouders steeds moeilijker te bewegen naar zijn vader te gaan. De omgang met zijn moeder verloopt nog steeds plezierig, Gino slaat geen bezoek met haar over. Gino, die goede herinneringen heeft aan het kindgesprek met de kinderrechter van een aantal jaar geleden, vraagt aan de pleegouders of hij met de kinderrechter mag praten. Gino wil geen omgang meer met zijn vader.

Toegang van het kind tot de kinderrechter

Het (pleeg)kind kan zelf aan de rechter vragen om een beslissing te nemen over een omgangsregeling met zijn ouder(s) of om een beslissing over het ouderlijk gezag. Een 'informeel verzoek' is voldoende, zowel over het gezag als over de omgang. Het (pleeg)kind kan de rechter een briefje sturen of telefonisch een gesprek aanvragen: er is dus geen advocaat voor nodig. Na een gesprek met het pleegkind en na het horen van de betrokkenen (zoals de ouders, de pleegouders en de Raad voor de Kinderbescherming), neemt de rechter een beslissing over de omgang of het ouderlijk gezag. Soms vraagt de rechter de Raad om een onderzoek te doen alvorens hij een beslissing neemt. Deze *informele rechtsingang* geldt in ieder geval voor kinderen vanaf twaalf jaar. Maar ook jongere kinderen kunnen van deze regeling gebruikmaken als de rechter vindt dat het kind zijn belangen voldoende kan inschatten.

In het geval van Gino heeft de kinderrechter op zijn verzoek de omgangsregeling met zijn vader stopgezet. Hiertoe gaat een rechter niet snel over, maar gezien de lange voorgeschiedenis en vastberaden wens van Gino in combinatie zijn leeftijd heeft de rechter gehoor gegeven aan de wens van Gino.

Het komt natuurlijk ook voor dat een kind juist méér omgang wil met zijn ouder(s) of omgang (of meer omgang) met een broertje of zusje dat in een ander gezin woont, wil. In dat geval kan het kind de rechter in het kader van de informele rechtsingang juist vragen om de omgang uit te breiden of, als er nog geen omgang is, een omgangsregeling vast te stellen.

Mariska Kramer

Advocaat Mariska Kramer maakt zich sterk voor het belang van het (pleeg)kind. In haar advies- en procespraktijk staat ze pleegouders bij en adviseert ze pleegzorgaanbieders en gecertificeerde instellingen. Ook geeft ze lezingen en cursussen over de rechtspositie van (pleeg)kinderen en pleegouders.

Website Mariska Kramer

Vragen over je rechten en plichten als pleegouder?

Tips en informatie nodig?

Helpdesk voor pleegouders

Heb je vragen over pleegzorg, wil je weten wat je rechten en plichten zijn als pleegouder of heb je informatie nodig over een pleegzorgonderwerp? Onze helpdesk helpt je verder! We bieden een luisterend oor, denken met je mee en geven (juridische) informatie.

Helpdesk NVP

Van gedachten wisselen over een bepaald onderwerp?

Vragen over pleegzorg?

BIJ ONS University

BIJ ONS University: de invloed van samenwerking tussen pleegouders en ouders op de afweging voor gezagsbeëindiging

In de BIJ ONS University legt Daisy een wetenschappelijk onderzoek of studie uit. Deze keer kijkt ze naar de afweging om een ondertoezichtstelling (OTS) te verlengen of om over te gaan tot een gezagsbeëindigende maatregel. Juridisch gezien kan er in een situatie voldaan worden aan de gronden om het gezag van ouders te beëindigen, maar in de praktijk wordt er toch vaak gekozen voor het verlengen van de OTS. Daisy legt uit dat de samenwerking tussen pleegouders en ouders hierbij een rol speelt.

Wil je meer lezen over een ondertoezichtstelling en/of gezagsbeëindigende maatregel? In de bibliotheek van pleegzorg.nl vind je meer informatie over deze maatregelen:

➡ **Plaatsing bij ondertoezichtstelling (OTS)**

De resultaten die Daisy bespreekt, komen uit het onderzoek ‘Eindevaluatie Wet herziening kinderbeschermingsmaatregelen’. Je kunt het hele rapport en de samenvatting hier vinden:

➡ **Eindevaluatie Wet herziening kinderbeschermingsmaatregelen**

Veilige gehechtheid: fundament voor de ontwikkeling van pleegkinderen

Volgende pagina

Veilige gehechtheid: fundament voor de ontwikkeling van pleegkinderen

Herstel van vertrouwen

De Raad voor de Rechtspraak publiceerde onlangs de herziene versie van Beslissingen over kinderen in problematische opvoedingssituaties - Inzichten uit gehechtheidsonderzoek, geschreven door Femmie Juffer, redactielid BIJ ONS en emeritus hoogleraar adoptie en pleegzorg. Naast informatie uit actueel wetenschappelijk onderzoek bevat het rapport valkuilen en misverstanden over gehechtheid die in de praktijk voorkomen, ook bij pleegzorg. De inzichten zijn belangrijk voor kinderrechters, hulpverleners, professionals in de jeugdhulp en voor pleegouders. Het boekje met het rapport kan door iedereen gedownload worden.

In 2010 schreef ik op verzoek van kinderrechters een rapport over welke inzichten uit wetenschappelijk onderzoek naar gehechtheid van belang zijn voor de praktijk. In 2023 bleek er zoveel nieuw onderzoek naar gehechtheid beschikbaar te zijn dat ik op verzoek van de Raad voor de Rechtspraak een herziene versie heb geschreven van Beslissingen over kinderen in problematische opvoedingssituaties - Inzichten uit gehechtheidsonderzoek [1]. In dit artikel bespreek ik enkele belangrijke conclusies uit het rapport en wat dit betekent voor pleegzorg.

Fundament

Veilige gehechtheid is een belangrijk fundament voor de kinderlijke ontwikkeling. Een veilig gehecht kind heeft vertrouwen in anderen en in zichzelf. Dat geldt voor kinderen in het algemeen en ook voor pleegkinderen. Een kind leert in de omgang met zijn vertrouwde gehechtheidsfiguren sociale vaardigheden die later goed van pas komen. Gehechtheid begint al op jonge leeftijd, vanaf de babytijd, en is geen vaststaand gegeven. Integendeel, onveilige gehechtheid is veranderbaar als kinderen nieuwe gehechtheidservaringen krijgen aangeboden, bijvoorbeeld in een pleeggezin, bij pleeggrootouders of in een gezinshuis.

Vangnet

Kinderen hebben meestal meerdere gehechtheidsrelaties die samen een netwerk vormen. Het gehechtheidsnetwerk van een pleegkind bestaat bijvoorbeeld uit de gehechtheidsrelaties met zijn pleegouders, zijn eigen ouder(s) en zijn (pleeg)grootouders. Zo'n netwerk van gehechtheidsrelaties is een belangrijk vangnet. Als een gehechtheidsfiguur tijdelijk niet beschikbaar is of uitvalt, kan het kind terugvallen op andere vertrouwde volwassenen uit zijn netwerk. Ook kan een onveilige gehechtheidsrelatie met een van de (pleeg)ouders gecompenseerd worden door een veilige relatie met een andere (pleeg)ouder of (pleeg)grootouder. De boodschap vanuit wetenschappelijk onderzoek naar gehechtheid is duidelijk: zorg ervoor dat het netwerk van bestaande gehechtheidsrelaties van het kind wordt behouden en onderhouden [2].

Dat het in de praktijk soms anders gaat, laat dit voorbeeld uit mijn rapport zien:

> Een pleegkind in de basisschoolleeftijd woont vanaf dat het een paar maanden oud is in een pleeggezin. Vanwege beperkte draagkracht van de pleegouders, ziekte van de pleegmoeder in combinatie met probleemgedrag van het pleegkind, wordt door de voogd besloten het pleegkind in een gezinshuis te plaatsen. De toezegging dat er een omgangsregeling zal worden ingesteld tussen de pleegouders en het pleegkind wordt echter niet nagekomen, omdat het volgens de voogd te belastend is voor het kind.
>
> In dit geval worden bestaande gehechtheidsrelaties met de pleegouders niet gerespecteerd en in stand gehouden. Ook het belang van het hebben van een gehechtheidsnetwerk met meerdere gehechtheidsrelaties wordt niet ingezien. Voor het kind is het niet 'belastend' maar juist geruststellend als het contact kan blijven houden met zijn pleegouders als vertrouwde gehechtheidsfiguren. (uit: Juffer, 2023, p. 20)

> In een ander voorbeeld uit de praktijk verbaast een pleegouder zich erover dat hun pleegzorgwerker erg weinig doet om het contact met de eigen ouders van het kind te behouden. Er is besloten dat het kind zal opgroeien in het pleeggezin, maar dat hoeft volgens deze pleegouder niet te betekenen dat het contact met de eigen ouders vrijwel verbroken wordt. Vanuit gehechtheidsonderzoek kan dit bevestigd worden. Het is belangrijk om bestaande gehechtheidsrelaties te behouden. Het kind kan het verbreken van een gehechtheidsrelatie of het verminderen van contact ervaren als een verlies.

Het respecteren en onderhouden van contact geldt overigens ook na terugplaatsing bij de eigen ouders: het is positief voor het kind als de bestaande gehechtheidsrelatie met zijn pleegouders kan blijven bestaan. Misschien kunnen zij voor het kind een logeer- of vakantieadres zijn, contact houden en zo nodig een vangnet bieden.

Stabiele gehechtheidsrelaties

Wetenschappers zijn het erover eens dat kinderen gebaat zijn bij stabiele gehechtheidsrelaties. Dat betekent voor de praktijk van pleegzorg: het zoveel mogelijk in stand houden van opgebouwde gehechtheidsrelaties (het gehechtheidsnetwerk), het voorkomen van nieuwe overplaatsingen en het zo laag mogelijk houden van het aantal wisselingen en overplaatsingen.

Een valkuil uit de praktijk, beschreven in mijn rapport:

> Als een jong kind zich goed ontwikkelt in het pleeggezin, kan worden gedacht dat het kind geen last heeft van onduidelijkheid over het nemen van een perspectiefbesluit waar het zal opgroeien. Maar het kind kan zich juist of alleen maar goed ontwikkelen in de nabijheid van continue, stabiele gehechtheidsfiguren (en dat zijn op dit moment de pleegouders). Het is een misvatting om te denken: 'Het kind is nog jong en ontwikkelt zich goed, dus kan het wel wachten, of, dus kan het wel overgeplaatst worden'. (Uit: Juffer, 2023, p. 21)

Gehechtheid herstellen?

In de praktijk wordt er soms van uitgegaan dat het opbouwen van een veilige gehechtheid alleen goed mogelijk is in de eerste kinderjaren. Voor een onveilig gehecht kind zou er na de uithuisplaatsing slechts een beperkte mogelijkheid bestaan om alsnog veilige gehechtheidservaringen op te doen in een pleeggezin of gezinshuis. Gelukkig weten we vanuit wetenschappelijk onderzoek dat pleegkinderen geholpen kunnen worden met positieve (correctieve) gehechtheidservaringen. Ook is er niet een bepaalde maximumleeftijd. Onveilige gehechtheid kan op elke leeftijd van een kind of jongere herstellen. Zelfs de gehechtheid van volwassenen - in de vorm van hun vertrouwen in anderen en in zichzelf - kan ten goede worden bijgesteld, bijvoorbeeld door de invloed van een steunende partner of een helpende therapeut.

Misvattingen over het herstellen van onveilige gehechtheid, beschreven in mijn rapport:

> In de praktijk wordt wel gezegd over kinderen in de kleutertijd: 'Dit kind heeft nog maar een paar jaar om zich (goed/veilig) te kunnen hechten, daarna kan het niet meer.' Of, bij kinderen vanaf ongeveer zes jaar: 'De onveilige gehechtheid van dit kind kan niet meer hersteld worden'. Dit is een misvatting: er is geen kritische periode voor het ontstaan van een veilige(r) gehechtheid, een kind/jongere/volwassene kan altijd alsnog correctieve gehechtheidservaringen opdoen.

> Een andere uitspraak die in de praktijk valt te beluisteren, is: 'Gehechtheid is te moeilijk voor dit kind (of: het kind kan intieme relaties niet aan) en daarom plaatsen we hem in een groep.' Ook wel: 'Een gezin is te warm, te "close", vraagt teveel van dit kind en daarom plaatsen we hem in een groep met meer afstandelijke relaties'. Ook hier is een misvatting in het spel: het is nooit te laat voor correctieve gehechtheidservaringen, zelfs niet bij kinderen die extreem vaak en intensief teleurgesteld zijn in hun gehechtheidsfiguren. Instituten en internaten bieden inderdaad minder gelegenheid voor het opbouwen van veilige gehechtheidsrelaties en dat is precies waarom kinderen en jongeren meer gebaat zijn bij gezinsopvoeding als het gaat om gehechtheid en het verbeteren van gehechtheid. (Uit: Juffer, 2023, p. 48)

Huismiddel of medicijn

Onderzoekers wijzen nadrukkelijk op de mogelijkheid van het veranderen van onveilige gehechtheid naar veilige gehechtheid. Het is wel zo dat het na de eerste levensjaren wat moeilijker kan gaan en langer zal duren voordat een kind zich veilig hecht. Als een (pleeg)kind weinig vertrouwen in anderen heeft opgebouwd, is er soms een lange weg te gaan om dit vertrouwen te herstellen. Daarbij geldt: soms is een huismiddeltje al genoeg en soms heb je een medicijn nodig.

Daarover schreef ik al eens in dit magazine. Als pleegkinderen ernstige gehechtheidsproblemen hebben kan een 'medicijn' helpen, zoals therapie bij een hulpverlener die verstand heeft van trauma's. Maar het gewone leven in een pleeggezin of gezinshuis blijft het meest heilzame 'huismiddel' tegen gevoelens van onveiligheid. Het gewone leven bij pleegouders, gezinshuisouders of pleeggrootouders helpt het pleegkind om de draad van gehechtheid weer op te pakken. Het gewone leven helpt om je als pleegkind veilig te gaan voelen en steeds meer vertrouwen te krijgen in anderen en in jezelf.

Door Femmie Juffer

Voetnoten

- Femmie Juffer (2023). Beslissingen over kinderen in problematische opvoedingssituaties - Inzichten uit gehechtheidsonderzoek (herziene versie). Raad voor de Rechtspraak, Research Memoranda, nummer 5 / november 2023.
- Zie ook Forslund, T., Granqvist, P., van IJzendoorn, M.H., Sagi-Schwartz, A., Glaser, D., Steele, M., ... Duschinsky, R. (2022) Attachment goes to court: child protection and custody issues, Attachment & Human Development, 24(1), 1-52.

Bij Gerdien

Volgende pagina

Bij Gerdien

Het allerliefste ben ik thuis

We zitten aan tafel en eten stamppot boerenkool met rookworst. Ik ben aanwezig en toch ook weer niet. De kinderen om me heen praten, maar ik hoor slechts flarden. Mijn gedachten overstemmen het omgevingsgeluid. Moe van alle hectiek overpeins ik de dag, de week, het jaar en zelfs mijn leven als moeder neem ik onder de loep. Een verlangen om mezelf als egel te verstoppen voor een lange winterslaap neemt dromerige proporties aan. Ook het uitzetten van stekels zodra iemand in mijn buurt komt, geeft me een aantrekkelijk aanvallig gevoel.

‘Doe normaaaaaaal!’ De uitroep van Angelique brengt me weer bij mijn positieven. Na een fragment van hun gesprek te hebben aangehoord, begrijp ik dat Eunice, Angelique en Jos debatteren over waar ze het meest op hun gemak zijn. Eunice benoemt welk bed ze het allerfijnste vindt slapen. Dat haar favoriete bed niet in mijn huis staat, brengt me bijna weer dichter bij mijn winterslaapplan. Angelique voegt daar nog een puberaal provocerend verlangen aan toe en mijn ogen beginnen dicht te vallen. Maar net voor ze sluiten, zie ik Jos zitten. Hij friemelt aan zijn bestek en dat betekent dat er een opmerking kan volgen waar hij diep over na heeft gedacht. Hij schraapt zijn keel en zegt: ‘Van alle plekken waar ik ooit ben geweest, ben ik het allerliefste thuis.’ ‘En waar is dat?’ bitst één van de door-oestrogeenpieken-voortgestuwde-dames aan de andere kant van de tafel. ‘Gewoon, hier.’ Wetend hoe onnoemlijk veel plekken deze jongen al heeft bewoond, ben ik tot op de dag van vandaag klaarwakker. Mijn taak als gezinshuismoeder roept. Ik maak van mijn huis een thuis.

*Tekstschrijver Gerdien Rietveld is moeder van Jack (13) en Joy (4) en stiefmoeder van vier zoons. Samen met haar man runt ze een gezinshuis waar Eunice (18), Angelique (16) en Jos (12) wonen.**

**De namen van de gezinshuiskinderen zijn gefingeerd.*

Fotografie: Stephan van Berkel

Recht doen aan je pleegkind

Volgende pagina

Recht doen aan je pleegkind

Over contextueel werken binnen pleegzorg

Met grote ogen kijkt ze me aan: "Mam, als ik later groot ben, dan weet ik niet zo goed wat ik wil. Papa X. gaat helemaal niet naar de kerk en jullie wel. Ik denk dat ik alleen ga bidden en niet ga Bijbellezen. Dan doe ik van iedereen een beetje. Vind je dat goed?" Haar blik smeekt om geruststelling en goedkeuring. Met in haar ooghoek angst voor afwijzing. Met in haar hart grote verwarring en het zo graag voor iedereen goed willen doen. Dat is wat ik denk te zien en te voelen. Ik stel haar gerust en we hebben het over eigen keuzes mogen maken. Het gevoel hebben dat je iemand teleurstelt. De angst dat je niet meer lief gevonden wordt. We hebben het over vrijheid en zezelf mogen zijn.

Zomaar een huis-tuin-en-keuken-voorbeeld van de binnenwereld van een pleegkind. Als pleegmoeder en contextueel coach probeer ik achter dit voorbeeld te kijken en denk ik een worsteling met loyaliteit te zien. Een ontzettend belangrijk thema in het contextuele werken en voor kinderen die niet in hun eigen gezin opgroeien.

Contextueel werken

De contextuele benadering is ontwikkeld door de Hongaars-Amerikaanse psychiater Ivan Boszormenyi-Nagy (1920-2007). Relationele ethiek is de kern van de contextuele benadering en gaat over verbondenheid en verantwoordelijkheid. Mensen hebben het nodig zich verbonden te weten met betekenisvolle anderen. Verbondenheid houdt in: gezien en gekend worden en van daaruit voldoende vrijheid en vertrouwen hebben om zelf van betekenis te kunnen zijn. Kernwoorden binnen de relationele ethiek zijn 'loyaliteit' en de 'balans van geven en ontvangen'.

Loyaliteit

Bij loyaliteit in het contextueel werken gaat het niet om het psychologisch loyaal voelen. Loyaliteit gaat wel over het wederzijds ertoe doen op basis van betrouwbaarheid, verworven verdiensten en nagekomen verantwoordelijkheden en verplichtingen. Loyaliteit is triadisch (drietallig). Er is iemand die kiest, iets/iemand die gekozen wordt en dus ook altijd iets/iemand die niet gekozen wordt.

Er zijn twee soorten loyaliteit. We beginnen met de verticale loyaliteit. Dat is de bloedband, de onlosmakelijke band van de familie (ouders, broers en zussen, grootouders). Belangrijk kenmerk van de verticale loyaliteit is dat deze band onverbrekelijk is. Je kunt geen ex van elkaar worden. Ongeacht welk gevoel je hebt bij deze relatie of wat er zich heeft afgespeeld; deze bloedband kan niet worden verbroken. Deze verticale loyaliteit is een zijnsgegeven, hij is existentieel.

In het geval van een uithuisplaatsing is het kind altijd verbonden met zijn biologische ouders en familie via deze existentiële loyaliteit. Ook als een kind zijn ouders niet kent of beschadigd is door toedoen van ouders. Denk maar aan het spreekwoord 'bloed kruipt waar het niet gaan kan'.

Naast de existentiële loyaliteit van de bloedband verwerven ouders loyaliteit door hun opvoedinspanningen. Ouders die grote moeite hebben deze zorg en aandacht aan hun kind te geven verwerven maar minimaal 'extra' loyaliteit. Opvoeders (pleegouders) die deze taak overnemen verwerven wel deze loyaliteit. Als de existentiële loyaliteit en de verworven loyaliteit van een kind opgesplitst zijn, is dit een extra ontwikkeltaak voor het kind om beide loyaliteiten met elkaar te verzoenen. Denk maar terug aan het voorbeeld aan het begin van dit artikel over de worsteling hoe later om te gaan met religie. Onze pleegdochter mag zelf kiezen, maar omdat loyaliteit triadisch is, is er ook altijd iets/iemand die niet gekozen wordt. Om die keuze in vrijheid te kunnen maken, heb je een stevige basis nodig.

De tweede vorm van loyaliteit is de horizontale loyaliteit; die van de zelfgekozen relaties. Je kunt weer ex van elkaar worden. Denk bijvoorbeeld aan een partner, collega of therapeut. Ook de keuze om een pleegkind in je gezin op te nemen is te typeren als horizontale loyaliteit. Hoe naar ook om te horen, maar je kunt weer ex van elkaar worden omdat het een zelfgekozen relatie is. Al ligt deze keuze meestal bij pleegouders en niet bij het pleegkind.

Podcast op pleegzorg.nl

Luister de podcast met Jolanda over 'leven in twee families' op pleegzorg.nl. Wat betekent dat voor een pleegkind? Hoe kun je als pleegouder je pleegkind daarbij helpen? Een goede samenwerking tussen pleegouders en ouders is daarbij belangrijk.

➡ Podcast 'leven in twee families'

Balans van geven en ontvangen

Naast loyaliteit is een belangrijk begrip de 'balans van geven en ontvangen'. Bij de ouder-kind relatie (de verticale loyaliteit) is de balans asymmetrisch, uit balans zeg maar. Het is rechtvaardig dat een kind meer ontvangt dan dat het geeft. Een kind kan nooit in de schuld komen te staan (al kan een kind dat zeker wel zo voelen). Ouders hebben het kind op de wereld gezet en zijn verantwoordelijk. Het kind heeft recht op liefdevolle verzorging en aandacht.

Bij een uithuisplaatsing stagneert deze balans van geven en ontvangen tussen ouders en kind. In praktische zin doordat ouders en kind van elkaar gescheiden zijn, maar zeker ook in emotionele zin. Hoe is een ouder van betekenis voor het kind? En hoe maakt het kind zijn ouders blij? Deze dynamiek die er in een gezin is, omdat je nu eenmaal 24/7 met elkaar samenleeft, wordt ernstig verstoord bij een uithuisplaatsing. Als een vader bijvoorbeeld van betekenis was door elke week een potje te stoeien met het kind, hoe kan deze vader dan nu het van betekenis zijn vormgeven? En als een kind van betekenis was door elke ochtend een kopje thee te maken voor zijn moeder, hoe kan het kind nu nog van betekenis zijn? En wat is passend om te geven en wat is passend om te ontvangen?

Bij de horizontale loyaliteit, die van de zelfgekozen relaties, is de balans van geven en ontvangen symmetrisch. Dat wil zeggen dat beide partijen evenveel verantwoordelijkheid dragen voor de relatie en dat er sprake is van wederkerigheid. Denk aan het spreekwoord 'voor wat hoort wat'.

Nu wordt het ingewikkeld, want het zorgen voor een pleegkind is een zelfgekozen horizontale relatie. Maar het zou niet rechtvaardig zijn als er wederzijds voor elkaar gezorgd wordt en de balans van geven en ontvangen symmetrisch is. Een (pleeg)kind kan niet in de schuld komen te staan. Ik introduceer de term 'diagonale loyaliteit' om de relatie pleegouder-pleegkind te duiden.

Aangezien pleegouders de opvoeders zijn van het pleegkind, is het hier dus ook rechtvaardig dat pleegouders meer investeren en meer geven dan het pleegkind ooit terug kan geven. Van belang is dat pleegouders kunnen investeren zonder afhankelijk te zijn van wat het pleegkind teruggeeft. Pleegouders zijn de gevende opvoeder, zonder de onderstroom van de onverbrekelijke bloedband, de existentiële loyaliteit. Dit kan soms echt een hele pittige en ingewikkelde taak zijn! Netwerkpleegouders die een kind uit hun familie opvangen, hebben helemaal met een wirwar aan loyaliteiten te maken. Diep respect heb ik voor deze netwerkpleegouders die in de context van hun eigen familie pleegouder zijn!

Recht doen aan het pleegkind

De tendens van 'gedeeld opvoederschap' vind ik als pleegouder behoorlijk ingewikkeld. Zet ik mijn contextuele bril op, dan denk ik aan het verbinden van onze pleegdochter aan haar wortels. Aan haar ondersteunen in het verzoenen van de verschillende loyaliteiten. Aan woorden geven aan haar verwarring, machteloosheid en verlangens. En dan kom ik uit bij de balans van geven en ontvangen. Hoe kan ik ouders (en moet ik dat wel zijn?) ondersteunen in hun gevende behoefte? Wat is passend om te geven en wat is passend om te ontvangen voor onze pleegdochter? Wat zou ze zelf willen geven aan haar ouders? Hoe kan onze pleegdochter van betekenis zijn in ons gezin en in haar eigen familie? Wat is nodig om haar te helpen ontwikkelen tot een volwassene die zich kan verbinden én afbakenen?

Veel vragen en veel woorden. Graag werk ik met beeldtaal (Duplo, Playmobil of gekleurde huisjes), omdat loyaliteit en verlangens te groot en ingewikkeld kunnen zijn voor een gesprek met woorden. Het gaat om de onderstroom van loyaliteit, van geven en ontvangen, om die zichtbaar te maken en recht aan te doen.

Door Jolanda Kuiper, contextueel coach en trainer bij Praktijk Verbind je hart én pleegouder.

Gebruikte literatuur

- Aartsen, Y., Haans, G. en Klein Entink, M. (2023). Opgroeien in twee families. Uitgeverij Swp
- Groeneboer, H. (2007). Samengesteld. Koinonia Uitgeverij
- Michielsen, W., Van Mulligen, W., & Hermkens (red.), L. (1998). Leren over leven in loyaliteit over contextuele hulpverlening. Uitgeverij Acco
- Van der Meiden, J. (2020). Van contextuele theorie naar praktijk. Coutinho

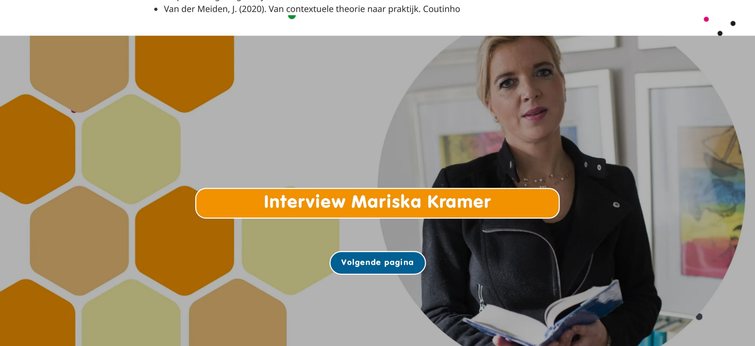

Interview Mariska Kramer

Volgende pagina

“De info van pleegouders ontbreekt te vaak op het bureau van de kinderrechter”

Mariska Kramer (1973) werkt al jaren als advocaat in de jeugdzorg en houdt zich vooral bezig met de rechten van (pleeg) kinderen en (pleeg)ouders. In haar advies- en procespraktijk staat zij pleegouders bij en adviseert zij pleegzorgaanbieders en gecertificeerde instellingen. Mariska geeft regelmatig lezingen en cursussen over de rechtspositie van pleegouders, publiceert over dit onderwerp en heeft een vaste juridische rubriek in het online magazine BIJ ONS, thuis in een gezin. Wie is Mariska? Wat heeft zij pleegouders te vertellen? En waarom timmert ze zo hard aan de weg als het over de rechtspositie van pleegouders gaat?

Door de jaren heen specialiseerde Mariska Kramer zich steeds meer in de jeugdbescherming en de pleegzorg in het bijzonder. Dit bleef niet onopgemerkt. Mariska: “In 2001 werd ik gevraagd om een juridische rubriek van Mobiel, het tijdschrift voor pleegzorg, over te nemen. Ik dacht dat ik na een paar onderwerpen wel uitgeschreven zou zijn, maar dat bleek helemaal geen einde te krijgen. Ik mopperde tegen een studievriend dat de informatie elke keer op slechts één A4tje moest passen, waarop hij vroeg: ‘Waarom schrijf je geen boek?’ Dat was een goed plan, maar ik had geen idee hoe ik dat moest doen. Mijn onderbuurvrouw Klazien was tekstschrijver en die wilde helpen. Ik wilde vooral veel voorbeelden en gewone taal om het begrijpelijk te houden. Klazien en ik hebben veel plezier gehad tijdens het schrijfproces. Als ik zei ‘In beginsel…’ fronste Klazien haar wenkbrauwen en zei: ‘je bedoelt: Meestal…?’ Het feit dat er, op één papieren foldertje over Blokkaderecht na, niets voor pleegouders was geregeld, heeft voor mij de noodzaak van een boek benadrukt: ‘Paraplu voor pleegouders in de juridische praktijk’. In 2005 is de eerste editie verschenen en in 2016 volgde een herziene editie waarin de gewijzigde wetgeving was verwerkt. Het werd al snel een bekend naslagwerk, maar Mariska benadrukt bescheiden: “Zonder pleegouders was het er niet gekomen. Zij hebben het feitelijk geschreven door alle voorbeelden aan te reiken. Het enige wat ik moest doen was de juridische vertaalslag maken. Daarbij wil ik er zelf geen cent aan verdienen dus de opbrengst komt ten goede aan UNICEF.”

Je kunt meer dan je denkt

“Eigenlijk is mijn missie één zin: Pleegouders, je kunt juridisch meer dan je denkt! Ik vind het als jurist heel frustrerend om van pleegouders te horen: ‘Hadden we dat maar geweten!’ Soms is het pleegkind al doorgeplaatst zonder dat pleegouders weet hadden van het blokkaderecht! Als het over de verblijfplaats gaat van het pleegkind, dan heb ik het over zware zaken. Want als je uit de zittingszaal kunt blijven, dan is dat het allerbeste. Maar als een procedure onvermijdelijk is – helaas zijn die situaties er – dan geldt: Pleegouders, je kunt juridisch meer dan je denkt! Ik zeg niet dat pleegouders het altijd bij het rechte eind hebben en het is echt niet altijd gezegd dat je als pleegouder in je gelijk wordt gesteld, maar de info van pleegouders over het pleegkind en de visie van pleegouders ontbreekt te vaak op het bureau van de kinderrechter. Ik wil dat pleegouders weten dat ze in de rol van informant altijd uit zichzelf een brief mogen schrijven aan de kinderrechter. In de ideale wereld zou een pleegouder zich hier helemaal niet mee bezig moeten houden. Deze informatie zou de kinderrechter al moeten bereiken, maar dat gebeurt helaas te vaak niet. Een procedure is over het algemeen een ‘bumpy road’. Maar je er als pleegouder volledig van afzijdig houden, is ook niet altijd verstandig: de consequentie kan zo groot zijn. Het is niet een kwestie van de trein missen, op het station wachten en de volgende pakken. Vaak is het dan niet meer of lastig terug te draaien. Er zijn genoeg voorbeelden waarin ik word gevraagd om mee te denken in een juridisch proces waarbij keuzes zijn gemaakt die écht niet in het belang van het kind waren. Pleegouders die aangeven: ‘Deze beschikking rammelt aan alle kanten! Kunnen we in hoger beroep gaan?’ Soms hebben ze steun van de gecertificeerde instelling en/of de Raad voor de Kinderbescherming. Soms hebben ze ook die partijen tegen zich. Dat vraagt moed (en financiën), maar uit ervaring weet ik dat pleegouders ook in zulke situaties toch in hun gelijk kunnen worden gesteld.”

Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind

Artikel 3: Belang van het kind

1. Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging.

2. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig zijn voor zijn of haar welzijn, rekening houdend met de rechten en plichten en achtergrond van zijn of haar ouders, wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk voor het kind zijn, en nemen hiertoe alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen.

3. De Staten die partij zijn, waarborgen dat de instellingen, diensten en voorzieningen die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor of de bescherming van kinderen voldoen aan de door de bevoegde autoriteiten vastgestelde normen, met name ten aanzien van de veiligheid, de gezondheid, het aantal personeelsleden en hun geschiktheid, alsmede bevoegd toezicht.

Bron: Verdragstekst kinderrechten

Zorgvuldig een belangenafweging maken

“Nagenoeg alle juridische kinderbeschermingsmaatregelen starten met een verzoek door de Raad voor de Kinderbescherming. Bijvoorbeeld als er een ondertoezichtstelling, ook wel OTS genoemd, is uitgesproken wat soms kan leiden tot gezagsbeëindiging. Het verzoek van de Raad ligt daaraan ten grondslag. Als de Raad vindt dat er geen gronden zijn, dan kan de gecertificeerde instelling een verzoek indienen en de rechter mag dan een oordeel vellen. Dat heet een ambtshalve uitspraak. Bij afwegingen die worden gemaakt in de rechtbank zijn de feitelijke omstandigheden en de wet bepalend. Op basis daarvan moet er een belangenafweging worden gemaakt voor het kind waarbij artikel 3 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind altijd bovenaan hoort te staan. In de besluitvorming over een omgangsregeling met biologische ouders heb je aan de CHOP (red. Checklist Oudercontacten in de Pleegzorg) een aardige kapstok. De Kinderombudsman heeft de toolkit ‘Het beste besluit’ die de belangen van het kind in vier stappen helpt afwegen. Besluiten nemen is heel casuïstisch. Als een biologische moeder bij wijze van spreken inmiddels een tien scoort voor goed ouderschap en haar kind terug thuis wil laten wonen, dan kan bij een langdurig(er) verblijf met oog op de hechtingsrelatie tussen pleegkind en pleegouder toch worden besloten om niet in moeders verzoek mee te gaan.”

De positie van pleegouders

“Pleegouders zijn na een jaar voor het pleegkind te hebben gezorgd belanghebbende. Dat betekent dat ze een oproep krijgen om bij een zitting aanwezig te zijn en een afschrift van de stukken ontvangen. Als er sprake is van voogdij of vrijwillige plaatsing hebben pleegouders na een jaar blokkaderecht. Bij een OTS is het zo dat de jeugdbeschermer niet zomaar mag zeggen dat een kind overgeplaatst moet worden. Sterker, de jeugdbeschermer moet eerst toestemming verkrijgen van de kinderrechter. Door personeelsgebrek in het jeugdzorgstelsel vallen er te veel gaten dus ik adviseer pleegouders om op de hoogte te zijn van een rechtsprocedure door te vragen naar een uitspraak of de zitting bij te wonen. Als je voor safe wilt gaan, moet je zorgen dat je een rol krijgt in de procedure door bijvoorbeeld een brief te schrijven als informant. Ik gun pleegouders dat er iemand meedenkt of het wijs is om wel of geen stenen in de weegschaal te leggen.”

En dan ben je pleegouder…

Of je er nu bewust voor kiest of er toevallig ‘in rolt’, als pleegouder heb je de verantwoordelijkheid voor een kind van andere ouders. Je wilt je pleegkind een warm thuis bieden - en de nodige bescherming. Tegelijkertijd loop je als pleegouder tegen ingewikkelde wetgeving aan. Daarom schreef Mariska Kramer speciaal voor pleegouders de ‘Paraplu voor pleegouders’. Een boek vol juridische en praktische tips over pleegzorg, geschreven in gewonemensentaal en vol voorbeelden uit de dagelijkse praktijk:

Marco en Elisabeth zorgen al ruim twee jaar voor Daisy (3). Zij is onder toezicht gesteld en uit huis geplaatst. Marco en Elisabeth zijn het niet eens met de omgangsregeling met de vader van Daisy, die de gecertificeerde instelling heeft vastgesteld. Ze vinden dat die te veel tegemoetkomt aan de wensen van de vader en te weinig rekening houdt met de draagkracht van Daisy. Na de bezoeken is zij vaak dagen van slag. De pleegouders proberen de gezinsvoogdijwerker ervan te overtuigen dat het beter is om deze omgangsregeling aan te passen. De pleegzorgaanbieder is het eens met de pleegouders. Toch houdt de gecertificeerde instelling, ook na gesprekken met de pleegouders en de pleegzorgaanbieder, vast aan de wekelijkse omgangsregeling.

Een onmogelijke situatie? Wat zijn de rechten van de pleegouders en wat zijn de rechten van het pleegkind? Hoe kunnen de pleegouders de belangen van Daisy behartigen? Wat is de geschillenregeling en hoe werkt die hier? Deze en vele andere vragen komen aan bod in het boek. Een praktisch en oplossingsgericht boek voor alleladaasse juridische vragen rond pleegzorg – ook voor de professional.

Het belang van een volledig dossier

“Als advocaat kies ik eigenlijk voor de veilige weg omdat ik immers niet hoef te beslissen over een kind. Ik zou denk ik geen nacht kunnen slapen als ik wel deze beslissingsbevoegdheid zou krijgen. Naar de beslissing toe is een volledig en zorgvuldig dossier het allerbelangrijkste. Wat is het standpunt van de gecertificeerde instelling? Hoe staat de pleegzorgbegeleider erin? Zijn er eventuele andere hulpverleners die aanvullingen kunnen doen? Zijn er andere bronnen die onafhankelijk van de pleegouder het standpunt kunnen onderbouwen? Heeft de Raad voor de Kinderbescherming recent nog een rol gehad? De pleegkinderen zelf mogen bij wet vanaf 12 jaar worden gehoord. Dat mag, maar hoeft niet, als het pleegkind het niet wil. In Rechtbank Amsterdam mag het vanaf 8 jaar en in Rechtbank Middelburg is er momenteel een pilot dat het ook vanaf 8 jaar mag. Botsen de belangen van het kind met die van de gezagsdrager (de ouder met gezag of de voogd), dan kan het kind een bijzondere curator toegewezen krijgen. Ook is er een informele rechtsingang (red. zonder verzoekschrift een brief aan de rechter schrijven) voor het kind met mensen waarmee het kind familylife heeft (red. iemand die in een nauwe persoonlijke betrekking staat tot het kind). Denk bijvoorbeeld aan de wens van het pleegkind om meer contact te hebben met een broertje of zusje dat in een ander pleeggezin woont. Eigen kinderen in een pleeggezin hebben juridisch geen rol, maar kunnen natuurlijk in een lopende procedure wel een brief schrijven.”

De procederende pleegouder: een hele stap

“Over het algemeen is het emotioneel zwaar om zelf een eerste stap te zetten in een juridische procedure. Ik adviseer pleegouders daarom om eerst te onderzoeken of de jeugdbeschermer een eerste stap zou kunnen zetten of om na te vragen of de pleegzorgaanbieder erin kan springen zodat je als pleegouders geen procedure hoeft te starten. Als pleegouder draag je sowieso het grootste risico omdat je het pleegkind verzorgt en er van je verwacht wordt dat je het kind los moet kunnen laten. Dat maakt het starten van een procedure voor een pleegouder extra lastig. Komt het toch aan op een juridische procedure, dan probeer ik als advocaat de pleegouders en ouders er zo goed mogelijk door heen te helpen. Ik sta pleegouders bij maar ik vind dat de relatie met ouders door de procedure niet onnodig onder druk moet komen te staan. Ik adviseer pleegouders waar dat kan de biologische ouders voor te bereiden op de procedure met een gesprek of een brief. Je moet verre blijven van het strijdtoneel ouders en pleegouders. Vaak benadruk ik op een zitting: ‘Het liefst hadden de pleegouders hier niet gestaan, maar in het belang van het kind kunnen ze niet anders.’ Er moet oog zijn voor de onderlinge verhoudingen. Het is goed om als pleegouders na te denken over welke impact een juridische stap op (de relatie met) ouders heeft. Schud elkaar bijvoorbeeld vooral wel de hand bij de start. Je kunt er als pleegouders terecht wat bij voelen, maar diskwalificeer ouders niet. Daarbij is het helpend om altijd vanuit het kind te praten, ook al ben je nog zo gefrustreerd. Vertel als pleegouder wat je ziet bij het kind. Na een zitting moet je verder dus ik ben kritisch op de inhoud en zacht op de persoon. Het werk moet en mag me nog altijd raken. Als het me niet meer raakt, dan stop ik.”

Door Gerdien Rietveld

Dit verhaal is deels gebaseerd op een artikel in het Pleegzorg Magazine van Juvent (2023).

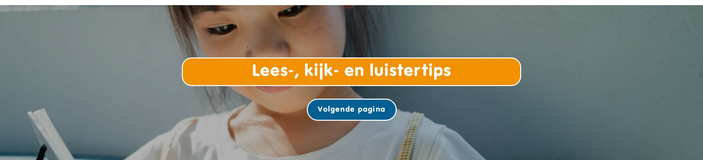

Lees-, kijk- en luistertips

Een je op zoek naar een leerzaam, inspirerend, informatief of leuk boek over pleegzorg of geschikt voor een film of podcast? We hebben waar een hoop tips voor je! Heb je een suggestie voor een boek, podcast, film of iets anders dat we niet mogen missen? Laat het weten door een mailtje te sturen naar kinderbelang.nl!

Pleegzorgboekenclub

De NVP en pleegzorg.nl hebben een pleegzorgboekenclub! Vraag een boek over pleegzorg aan, lees het boek en bespreek het met andere pleegouders in de community op pleegzorg.nl. Door kun je ook zelf je pleegzorg-boekentips delen en zien welke boeken andere pleegouders aanraden. Lees en praat je ook mee?

Hoe werkt het?
Vraag bij de NVP het boek van jouw keuze aan, dat is helemaal gratis. De voorraad is beperkt, dus op=op. Lees het boek, maak aantekeningen over dingen die je raken, dingen die je later zou willen delen, of vragen die het oproept. Ga daarna naar de pleegzorgboekenclub op pleegzorg.nl en ga naar het gesprek over jouw boek. Deel met andere pleegouders wat jij van het boek vond of vragen op wat andere pleegouders schreven over het boek. Staat jouw boek er niet tussen? Start dan zelf het gesprek over het boek dat je gelezen hebt en andere pleegouders aanvoelt. Heb je het boek uit en ben je uitgepraat over het boek? Stuur het terug naar de NVP, dan kunnen wij het weer naar een andere pleegouder sturen. Je mag het boek ook doorgeven aan een andere pleegouder bij of in de regio mee kan doen met een boekenclub.

Wil je meer weten of een boek aanvragen? Neem een kijkje in de boekenclub!

➡ Pleegzorgboekenclub

Uitdagingen in de pleegzorg, op weg naar meer begrip en een gezondere praktijk

Auteur: Paul Vedder

Een praktisch boek waarin de rol van begeleiders, pleegouders, ouders en beleidsmedewerkers wordt besproken aan de hand van waargebeurde verhalen. Het bevat een wetenschappelijke onderbouwing van hoe pleegzorg is ontwikkeld en welke uitdagingen pleegzorg geeft. Het boek is een ondersteuning voor iedereen die met pleegzorg te maken heeft. Het beoordelen van competenties van ouders, uithuisplaatsing, terugplaatsing en het omgaan met culturele diversiteit worden besproken a.d.h.v. meer of minder beruchte verhalen uit de jeugdhulpverlening. Bijvoorbeeld de moord op peuter Savanna (september 2004) welke aanpak denk jij dat goed zou zijn geweest als het gaat over de (beoordeling van de) genomen beslissingen betrokken was bij Savanna? Je wordt uitgedaagd om je eigen rol kritisch onder de loep te nemen en na te denken over verbeteringen in pleegzorg. Ik denk dat het ook heel geschikt is, juist daarboor, voor teams en opleidingen. Onderin alle bezuinigingen roept dit boek op om de tijd te nemen voor het maken van zorgvuldige afwegingen, ondersteuning samenwerking te bevorderen en daarmee de hulp in pleegzorg zo goed mogelijk in te richten.

De schrijver, Prof. dr. Paul Vedder, is emeritus hoogleraar jeugdhulpverlening en gedragsproblemen bij jongeren bij het Instituut Pedagogische Wetenschappen van de Universiteit Leiden.

Door Flip

➡ Uitdagingen in de pleegzorg' kun je hier bestellen

Bella Boe

Auteur: Sandra Rosenhart

Dit leuke voorleesboekje met vrolijke plaatjes gaat over Bella Boe, een koe die geen koe wil zoggen. Het boekje is geschikt voor jonge kinderen en legt op een speelse manier uit hoe het kleen van een pleegkind eruitziet, zodat kinderen dit beter kunnen begrijpen. Het geeft ook aan hoe pleegkinderen over trauma en hechtingsproblematiek en bevat ideeën voor activiteiten om samen met je (pleeg)kind te doen, die je kind kunnen helpen hiermee om te gaan.

Toen Bella vijf weken oud was, is ze uit huis geplaatst en is ze in een pleeggezin gaan wonen. Op de boerderij waar ze nieuw woont naast andere dieren, zoals varkens, kippen en schapen. Zij maken zowel kuikens geboren. Tot haar verbazing hoort Bella deze geluiden zelf nooit en moet maken als de andere dieren. Op een dag vindt Bella dat het tijd wordt iets te doen en gaat ze op avontuur.

De schrijfster is naast pleegmoeder ook remedial teacher op een basisschool, waar zij kinderen begeleidt met hun leer- en gedragsproblemen. Daarnaast heeft zij een eigen praktijk waar ze kinderen en volwassenen helpt om te gaan met hechtingsproblematiek.

Door Christienne

➡ Bella Boe' kun je hier bestellen

Tom je droak

Training voor hulpverleners die werken met chronisch getraumatiseerde kinderen

De handboek is een handleiding voor professionals bij de groepstraining "Tom je Droak', die wordt gegeven aan chronisch getraumatiseerde pleegkinderen van zeven tot twaalf jaar, die nog niet kunnen en/of willen praten over hun traumatische ervaringen.

In het boek wordt stap voor stap ingegaan op de voorbereiding van de training, de inhoud van de acht bijeenkomsten en het afsluitend individueel afsluitgesprek met de kinderen. Elke bijeenkomst wordt uitgelegd aan de hand hoofdstuk behandeld en wordt een hoofdstuk bevat doorlitte onderdelen, zoals het benodigde materiaal, een programmaonderdelen, een korte theoretische programmaonderdelen en oefeningen voor de kinderen. Daarnaast bevat het boek diverse bijlagen, zoals aanvullende activiteiten die samen met de leuke plaatjes voor de kinderen en formats voor de professional, zoals formats voor het maken van een dossieranalyse en rapportages.

Het gebruik van dit handboek helpt om de training goed voor te bereiden en de bijeenkomsten gestructureerd te laten verlopen. Het handboek is geschikt ter voorbereiding en geeft zowel theoretische als praktische informatie over trauma en de opzet van de training.

De training en het boek zijn ontwikkeld om tegemoet te komen aan de wens van pleegouders en de cursus 'Zorgen voor getraumatiseerde kinderen' hebben gevolgd en graag een aanbod voor de kinderen zouden zien. De training is ontwikkeld door professionals die werkzaam zijn bij Levvel, een academisch centrum voor kinder- en jeugdpsychiatrie en de academische afdeling kinder- en jeugdpsychiatrie van het Amsterdam UMC/locatie AMC.

Door Christienne

➡ De handleiding voor 'Tem je droak' beziet je hier

Beperkt volmaakt

Auteur: Jolanda Doornbos

Een bijzonder boek waarin de schrijfster het leven van Ann van Wijck beschrijft, een meisje dat in het donkere milieu van een kleine christelijke gemeente opgroeit. Ann is een bijzonder kind, dat zich in de wereld van de meeste anderen, voornamelijk, anderen begrijpt en wat er gebeurt en het niet (willen) zien dat Ann eigenlijk zeer getalenteerd is. Het is er één van Ann Wijck, je weet wel, '.. is een vreemd kwartier uitspraak die haar naar beneden drukt. Maar Ann leert zichzelf lezen, heeft een absoluut gehoor voor muziek en is heel creatief. Helaas loopt er regelmatig veel, dramatisch mis en wordt gestuwd wordt. Toch doet Ann uiteindelijk mavuchaos, ondanks het advies van de basisschool, omdat de Cito-punten veel hoger waren. Ann gaat haar ouders er ineens wel. De moet en al naar de hogere school want hoge punten halen is goed en belangrijk. Ook getuige haar ten behoeve zwemdiploma's, maar ze mocht niet op wedstrijdzwemmen want dat was tijdverspilling. Bovendien, na zwemles kon je daar een echt contact te maken. Een oprechte serie die met respect gemaakt is. Hij laat zien dat jongeren in lastige situaties wel vooruit willen, maar vaak niet weten hoe ze zichzelf in de weg zitten.

Door Silvia

➡ 'The life trail' kun je hier bekijken

The life trail

Serie op Videoland

In de Videoland realityserie The Life Trail gaan acht jongeren met een persoonlijk verhaal de confrontatie met zichzelf aan in Zwitserland samen met actuers Nasrdin Dchar en Walid Benmbarek. De wereld-beroemde gecoacht door Erik Wiegeweg, ex-Special Forces van het Korps Commandotroepen en bekend als de kerkande drill master van Special Forces Vips.

De jongens en meiden van begin 20 hebben in hun leven te maken (gehad) met o.a. jeugdzorg, scheiding, verlies, angst, depressie, drank- en drugsproblematiek, pesten, dakloosheid. En dat ze je vanzelfsprekend nog in hun houding en gedrag. Dat weten ze zelf ook. Daarom hebben ze zichzelf opgegeven. Ze weten dat er iets moet veranderen om verder te komen in hun leven en willen daarin een stap zetten. Trekkend door de bergen van hut naar hut worden ze tijdens verschillende uitdagingen, zoals uit een skilift bungelspringen, geconfronteerd met hun grenzen en het verlegen ervan. Zoals ze tevoren dachten dat dat niet zonder slag of stoot.

Wat mooi is aan de serie is dat Nasrdin en Walid, bekend van films en series die populair zijn bij deze doelgroep, onderdeel zijn van de groep. Sterker nog, ze stellen zich net zo kwetsbaar op en worden zelf ook geconfronteerd met hun eigen angsten. Daardoor zijn ze in staat om echt contact te maken. Een oprechte serie die met respect gemaakt is. Hij laat zien dat jongeren in lastige situaties wel vooruit willen, maar vaak niet weten hoe ze zichzelf in de weg zitten.

Door Silvia

➡ 'The life trail' kun je hier bekijken

Klassieker: Good Will Hunting

Film op Netflix

Het voordeel van al de streamingsdiensten is dat er veel panels van klassiekers beschikbaar zijn. Daarin komen vaak ook themats als adoptie, pleegzorg en relaesaen worden aan bod. Good Will Hunting is er een van. Will Hunting, gespeeld door Matt Damon, heeft een baantje als schoonmaker op het Massasets Institute of Technology (MIT). Als hij tussen de bedrijven door een meer dan uitdagend wiskundevagstuk oplost, neemt de professor in kwestie hem onder zijn vleugels. Will blijkt hoogbegaafd. Hij is echter opgegroeid in pleegzorgnesten, heeft geen opleiding gehad en blijkt dus ook de professor niet zo zorgen te nemen.

De professor schakelt de hulp in van een oude studievriend en psycholoog, meesterlijk vertolkt door Robin Williams. De weet stukje bij beetje de muren om Will heen af te breken, niet in de laatste plaats door ook zijn eigen kwetsbaarheid te tonen. Terwijl hij en de professor een vriendschappelijk over wat Will echt verder zal helpen, een baan of een baas, leert Will langzaamaan zijn eigenwaarde te zien. En dan is de vraag: gaat hij voor de baan of de liefde.

Door Silvia

➡ 'Good Will Hunting' kun je hier bekijken

In het belang van het kind

Een film van Ronald Voors

In het belang van het kind is een documentaire waarin het actieren van jeugdzorg aan de kaak wordt gesteld en dan met name bij een ondersteuningsthuisling (OTS) en gedwongen uithuisplaatsing aan de hand van één casus. Twee ouders belanden in 2012 in een lelijke scheiding. Dat leidde tot OTS van het gezin. In de periode dat de documentaire wordt opgenomen, heeft moeder Ilona haar jongste zoon en dochter al ruim drie jaar niet gezien en is ze net gerechtsstreerd met de gedwongen uithuisplaatsing van haar oudste dochter (feb. 2020). Zij is op dat moment 17 jaar.

Aan het woord komen moeder en betrokkenen uit de privé- en professionele sfeer, zoals oud-sociaal pedagogisch ingewetenschappelijk en juridisch adviseur Harry Bernstein en een kinderzoach. Gefragmenteerd hoor je hun verhaal en transcripties van gesprekken met pedagoog. Uiteindelijk komt ook dochter Myrthe zelf aan het woord. Haar beleug aan het einde spreekt voor zich. Duidelijk wordt dat er sprake is van ernstig tekortschieten aan de kant van jeugdzorg. Jammer is echter dat niet geheel duidelijk wordt wat precies de aanleiding is geweest voor de OTS en de reden dat Ilona haar kinderen niet meer mocht zien. Zowel casus als het Leger des Heils hebben zijn eigen aangeven niet meegewerkt, waardoor er toch een eenzijdig beeld ontstaat, dat niet op alle vragen die bij de kijker zullen leven, antwoord geeft.

Door Silvia

➡ In het belang van het kind' kun je hier bekijken

Het kleurenmonster: de emotiedokter

Auteur: Anna Llenas

Het kleurenmonster is een boekje dat in 2019 veel verkocht is. Het gaat over een monsterlijk dat veel emoties heeft en een mengje dat hem helpt hier woorden aan te geven. Het is een mooi boekje om kinderen te helpen de basisemoties te begrijpen.

Het kleurenmonster is nu een dokter die helpt bij het verwerken van emoties, vooral bij die emoties die ze zo groot zijn gewoorden dat je ze niet meer zo makkelijk de baas bent. Dit boek gaat verder dan begrijpen. Het is een opvolger van het eerste boek en met dit boek ga je op onderzoek uit waar de emoties vandaan komen en beter nog wat er helpt om met deze emoties om te gaan. Middelen in het boek zijn een mooie grote uitklapbladzijde waarop allerlei manieren staan die een kind helpen zijn emoties te reguleren; zoals een boos kussen, muziek luisteren of beleefdzaan.

Het is een boek dat bij elk pleeggezin of gezinshuis in de kast zou moeten staan. Als behandelaar gebruik ik het boek regelmatig bij kinderen om samen te lezen. Het is een leuk boek, met aansprekende tekeningen die heel helpend kunnen zijn om het kind te leren benoemen, begrijpen en omgaan met zijn of haar emoties.

Door Karin

➡ Het kleurenmonster: de emotiedokter' kun je hier bestellen

De onverbrekelijke band

Auteur: Annelies Onderwater

De onverbrekelijke band is een boek dat een inleiding geeft in de contextuele therapie, met Ivan Boszormenyi-Nagy als grondlegger. In het eerste deel van het boek wordt een theorie uitgelegd, waarna ook praktijkvoorbeelden volgen om de theorie te verhelderen. Het boek is bedoeld voor zowel therapeuten als niet-therapeuten die meer willen weten over de verbondenheid tussen ouder en kind en (h)erwin als iedereen. Het boek is geschreven door Annelies Onderwater, die in haar boek misschien voor mensen die niet in de hulpverlening werken een boek dat moeilijk te lezen en te begrijpen is. Met name voor hulpverleners is het een mooi en verdiepend boek om de theorie weer terug te halen of juist goed te leren begrijpen. Kortom een mooie theoretische inleiding die voor studenten en (beginnend) professionals als uitgangspunt gebruikt zou moeten worden.

Door Karin

➡ De onverbrekelijke band' kun je hier bestellen

Word lid van de NVP!

Volgende pagina

Word lid van de NVP!

De Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen helpt pleegouders om het beste voor hun pleegkind te bereiken. Wij zijn er voor pleegouders, pleegkinderen en eigen kinderen in pleeggezinnen. Wij zijn een plaats voor pleeggezinnen, waar je gehoord en gezien wordt, waar je waardering en steun vindt en waar je je stem kan laten horen om samen de pleegzorg te verbeteren. Met jouw steun kunnen we dit blijven doen. Word ook lid van de NVP!

Word lid!

Waaraan lever je een bijdrage?

- Aan het ontwikkelen en het ondersteunen van pleegoudernetwerken, zodat ieder pleeggezin toegang heeft tot zo'n netwerk.
- Aan de helpdesk, die vragen van pleegouders beantwoordt en advies geeft.
- Aan het behartigen van de belangen van pleegouders, zowel landelijk als lokaal.

Het lidmaatschap van de NVP kost 20 euro per jaar. Als je nu lid wordt, ontvang je het gesprekssspel voor pleeggezinnen Dromen, denken, doen.

"De helpdesk van de NVP neemt de tijd voor je en gaf mij tips hoe ik met de situatie om moest gaan. Ik voelde mij gehoord en begrepen. Heel fijn dat pleeggezinnen op deze manier ondersteund worden, daarom heb ik besloten om lid te worden."

Meer BIJ ONS

Volgende pagina

NVP
plaats voor pleeggezinnen

Meer BIJ ONS

Wil je als eerste op de hoogte zijn als het nieuwe magazine verschijnt? Abonneer je gratis en je ontvangt het volgende magazine in je mail!

Abonneren

BIJ ONS november 2023

Het november-magazine gaat over netwerkpleegzorg. In het magazine lees je over grootouders die voor hun kleinkinderen zorgen. Welke uitdagingen en emoties brengt dit met zich mee? Ook leggen we uit hoe de screening in zijn werk gaat als grootouders of andere familieleden pleegouders worden. En waar kun je als (netwerk)pleegouder aankloppen voor ondersteuning of verlichting? Daarover vertelt Guy Bosmans, schrijver van het boek GPS voor gezinnen. In de BIJ ONS University legt Daisy een wetenschappelijk onderzoek of studie uit. Dit keer: zijn netwerkplaatsingen stabieler dan bestandsplaatsingen? We waren ook op de pleeggrootouderdag van SBPN. Maud doet verslag!

➡ Lees verder

BIJ ONS mei 2023

Deze keer zoomen we in op informele steun aan pleeggezinnen. Informele steun houdt in dat een gezin steun krijgt, maar dan geen professionele hulp. Denk aan een familielid dat een middag op de kinderen past of een bevriende pleegouder bij wie je regelmatig je hart kunt luchten. Een mooi voorbeeld is de Gezinsparaplu, waar Janine ons meer over vertelt. In het artikel van Lily en Flip lezen we over informele steun vanuit biologische netwerken rond het pleeggezin, zoals een opa of tante van het pleegkind. Silvia heeft een overzicht gemaakt van nog meer steuninitiatieven; wat is het toch mooi om te zien hoe onze gemeenschap zich inzet voor elkaar! Al deze sprekende verhalen uit de praktijk laten de kracht van informele steun zien. Daarbij lezen we niet alleen wat dit doet voor pleeggezinnen: Lily interviewt een echtpaar dat zelf informele steun geeft, en in het artikel van Silvia komt het perspectief van professionals aan bod. Via prikkelende stellingen horen we hoe zij tegen informele steun aankijken en Jorien voegt toe hoe pleegouders over deze stellingen denken. Als aanvulling op deze praktische verhalen deelt Daisy een wetenschappelijk onderzoek in de nieuwe rubriek BIJ ONS University. Ze vertelt in een video over een recent onderzoek, dit keer de kracht van sociale steun in situaties van stress.

➡ Lees verder

Alle edities van BIJ ONS vind je hier.

Neem contact op

Voornaam

Achternaam

Emailadres

voorbeeld@mailadres.nl

Heb je vragen over het magazine of wil je meedoen met de redactie? Vul hieronder je vraag of opmerking in of geef aan ons door hoe jij wilt bijdragen!

Jouw vraag, opmerking of suggestie.

Ik ga akkoord met de verwerking van de ingevulde gegevens volgens de privacy policy van de NVP, te vinden op denvp.nl/privacy.

☐ Akkoord

Verstuur

Paula Sterkenburg, Beanka Meddeler-Polman en Jos Schrijver

Gehechtheid in de praktijk

Sonia (7 jaar) is blind. Ze is van een bankje gevallen. Ze lijkt helemaal geen pijn te hebben, hoewel het echt pijn had moeten doen. De leerkracht heeft hierdoor niet in de gaten dat zij gevallen is en mogelijk pijn heeft. Sonia staat langzaam op en gaat verder spelen. Ze laat geen signaal van gehechtheidsgedrag zien. Ze had kunnen huilen of roepen. (Pagina 73)

Gehechtheid in de praktijk is bedoeld om ouders en werkers in de gehandicaptenzorg te ondersteunen bij de gehechtheidsontwikkeling van kinderen en volwassenen met een visuele en/of verstandelijke beperking. De hoofdstukken bevatten blokjes ‘Belangrijk om te weten’, met uitleg over bijvoorbeeld het belang van troost zoeken bij stress en pijn. Vervolgens een praktisch voorbeeld, zoals dat van Sonia. Kennis- en inzichtvragen en observatie- en reflectieopdrachten zetten de lezer verder actief aan het werk.

Het werkboek is ook uitstekend geschikt voor een bredere doelgroep. Sonia had net zo goed een kind zónder visuele problemen kunnen zijn, zoals een kind met gehechtheidsproblemen of een pleegkind. Pleegzorgwerkers en pleegouders kunnen het boek gebruiken bij de begeleiding en opvoeding van pleegkinderen met (gehechtheids)problemen. En ze kunnen hun eigen gedrag doorlichten aan de hand van thema’s in het boek, zoals empathie - invoelingsvermogen - of de eigen gehechtheid.

Alle lof voor de praktische beschrijvingen en uitleg, inclusief de theoretische achtergronden. Het boek staat vol relevante voorbeelden en uitdagende vragen en antwoorden.

Via de website van Bartiméus kan een PDF van het werkboek gratis gedownload worden.

Gehechtheid in de praktijk

Door Femmie Juffer, redactielid van BIJ ONS en emeritus hoogleraar adoptie en pleegzorg

Iva Bicanic en Richard Korver

Dicht bij huis. Hoe steun je een kind na seksueel misbruik?

Beide auteurs werken met slachtoffers van seksueel misbruik en hun ouders. Richard Korver is jurist en staat hen bij tijdens het proces van aangifte en rechtszaak. Iva Bicanic ondersteunt kinderen en ouders in het omgaan met de psychische gevolgen ervan. Het boek is tot stand gekomen door gesprekken en interviews met hen beiden en samengesteld door Marlies Kieft, journalist en schrijver. De praktische en laagdrempelige beschrijvingen van de gevolgen, de juridische procedures en de mogelijkheden met therapie maken dat het boek, ondanks het moeilijke onderwerp, gemakkelijk leest. De praktijkverhalen van zowel Korver als Bicanic dragen daar zeker toe bij.

Er worden in het boek wat stereotyperingen over misbruik weggepoetst, zoals dat iedere pleger pedofiel is en dat de meeste daders vreemden zijn. Het hele spectrum van gevolgen van misbruik komt aan bod in het boek. Moet je wel of geen aangifte doen? Wat kan je doen of beter laten in de begeleiding van het kind? Wat doe je met schuldgevoel en schaamte, met woede, met angst? Wie licht je in en wie niet?

De belangrijkste boodschap in het boek: als (pleeg)ouders heb je in het herstel een belangrijke rol en het is nooit te laat om een kind te ondersteunen bij het verwerken van misbruikervaringen. Dit boek is echt een aanrader voor iedere pleegouder en gezinshuisouder en hun begeleiders.

Dicht bij huis

Door Maud Verhoofstad, redactielid van BIJ ONS, pleegouder, vertrouwenspersoon en mantelzorgmakelaar

Dr. Juliette Liber

Kobus, de dwarse krab

Kobus, de dwarse krab is een interactief voorleesboek dat kinderen tips biedt om minder snel boos te worden of boosheid op een handige manier op te lossen. Te snelle of te heftige boosheid wordt op een eenvoudige, speelse en (therapeutisch) verantwoorde manier bespreekbaar gemaakt. De duidelijke zwart-wittekeningen met rode accenten beelden dierfiguren met herkenbare menselijke karaktertrekken uit. Voor de doorsnee-opvoeder is dit boek mogelijk soms wat té therapeutisch van aard. Maar als die stukjes overgeslagen worden, krijgt Kobus de krab bewustwording van boosheid alsnog voor elkaar.

Met een toegangscode in het boek en de website kobus.swpbook.com zijn gratis materialen voor interactieve elementen te downloaden. Geschikt als voorleesboek voor kinderen in de leeftijd van 5 tot 8 jaar.

Kobus, de dwarse krab

Door Gerdien Rietveld, redactielid BIJ ONS, gezinshuisouder en tekstschrijver

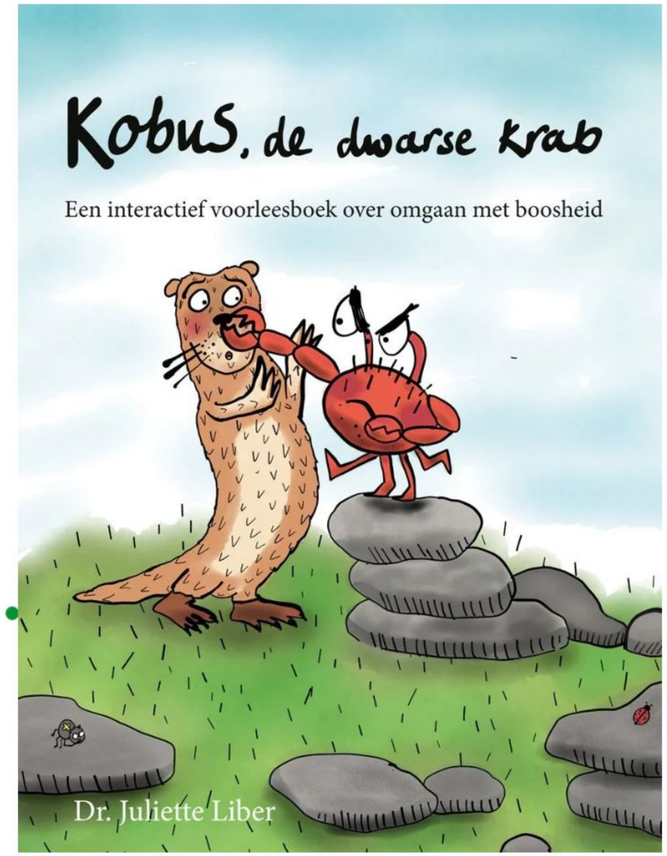

Yvonne Aartsen, Gé Haans, Marieke Klein Entink

Opgroeien in twee families

Als kinderen langdurig opgroeien in een pleeggezin, is het belangrijk dat ouders en pleegouders samenwerken. Eén ding staat vast: ieder kind wordt geboren uit twee ouders, dat kun je niet wegpoetsen. Leven met die werkelijkheid kan heel moeilijk zijn als een kind zijn oorsprong niet kent. Dit boek gaat over hoe je binnen pleegzorg ouders en kind de ruimte en mogelijkheden geeft om elkaar te leren kennen. Maar ook hoe je als ouders en pleegouders samen voor het belang van het kind kunt staan. Lange tijd was pleegzorg, zeker langdurige pleegzorg, vooral het overnemen van ouderschap in plaats van opvoederschap. Die twee kunnen naast elkaar bestaan en tot heil van pleegkinderen en hun ontwikkeling leiden.

Een boek vol praktische tips, maar ook met aandacht voor problemen van en rolverwarring bij ouders, pleegouders en begeleiders. Het is een aanrader voor pleegouders en pleegzorgwerkers, maar ook voor medewerkers van gemeenten die de zorg moeten faciliteren en fiatteren. Met dit boek krijgen zij een goed beeld van de complexiteit van pleegzorg.

Opgroeien in twee families

Door Flip Woltering, redactielid BIJ ONS, gepensioneerd pleegzorgwerker en (pleeg)grootvader

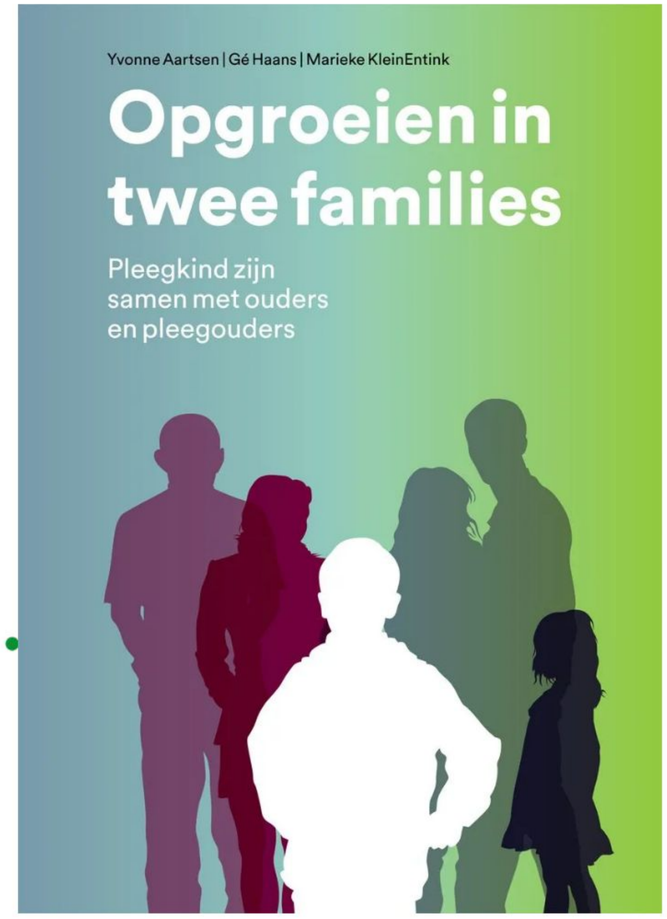

Annemieke Terpstra en Véronique Renting

Ik haat je, blijf bij mij

Dit boek staat vol met ervaringsverhalen over hechtingsproblematiek. De titel verwoordt het ingewikkelde gevoel dat kinderen hebben die onder moeilijke omstandigheden zijn opgegroeid. De schrijfsters zijn beiden ervaringsdeskundigen in het omgaan met hechtingsproblematiek. Ze zorgen namelijk al jaren voor adoptie- en pleegkinderen met deze problemen. Ze wilden een brug slaan tussen de kennis van professionals en ervaringen uit de praktijk. Dat is meer dan gelukt.

De verhalen liegen er niet om. Het zijn vaak heftige situaties van opvoeders die zijn afgewezen en worden verafschuwd, maar die voor de kinderen door het vuur blijven gaan, omdat die het vechten zo waard zijn. De veertienjarige Valentino vertelt over haar eigen hechtingsproblemen en wat die met haar doen. De verhalen worden afgewisseld met theorie, bijvoorbeeld over veelvoorkomende gedragingen als stelen en liegen en hoe hiermee om te gaan. Het boek is helpend voor beginnende professionals of opvoeders, maar ook voor mensen met vergelijkbare ervaringen die herkenning of bevestiging zoeken. Het hoort in de kast te staan bij iedereen die te maken heeft met deze problematiek of er meer over wil weten. Ook is het goed in te zetten als psycho-educatie voor aspirant-pleegouders, omdat verhalen uit de praktijk zo anders zijn dan de theorie.

Ik haat je, blijf bij mij

Door Karin Zanin, redactielid BIJ ONS en gezinshuisouder met specialisatie in de hulpverlening rondom trauma en hechtingsproblematiek

Yael Meijer

Kiekeboem!

Kiekeboem! vertelt wat de gevolgen zijn van verwaarlozing en geweld bij baby's, peuters en kleuters. Het boek komt voort uit het project Onzichtbare kinderen van Fier. Het beschrijft wat het voor jonge kinderen betekent om op te groeien in onveilige situaties en hoe je als professional zo vroeg mogelijk kunt signaleren en ondersteuning kunt bieden.

Veel ouders die in onveilige situaties opgroeiden en veel stress kenden in hun jeugd hebben zelf grote moeite om hun kinderen veiligheid te bieden. Wat triggert hen waardoor het misgaat? Het boek is interessant en geschikt voor professionals die met kwetsbare gezinnen werken. Kinderen die in deze gezinnen opgroeien, vallen soms op door heftig gedrag of zijn juist heel volgzaam en lief. Het boek geeft ook veel handvatten aan (toekomstige) pleegzorgwerkers.

Kiekeboem!

Door Flip Woltering, redactielid BIJ ONS, gepensioneerd pleegzorgwerker en (pleeg)grootvader

Annemiek Harder, Erik Knorth en Chris Kuiper (red.)

Uithuisgeplaatste jeugdigen

Dit is een interessant boek over uithuisplaatsingen van jeugdigen en wat er nodig is om die succesvol te laten verlopen. Het geeft een overzicht van ‘wat werkt’ in de hulpverlening en het onderwijs. Er komen veel onderwerpen aan bod, zoals plaatsing in internaten, gezinshuizen, gezinsleefgroepen en pleeggezinnen. Ook is er aandacht voor samenwerking met alle partijen.

Het boek is een aanrader voor beroepskrachten uit de jeugdzorg, docenten, studenten en beleidsmedewerkers. Het beschrijft helder wat nodig is voor goede hulp, maar ook wat aanpassing behoeft en waar knelpunten zitten.

Uithuisgeplaatste jeugdigen

Door Flip Woltering, redactielid BIJ ONS, gepensioneerd pleegzorgwerker en (pleeg)grootvader

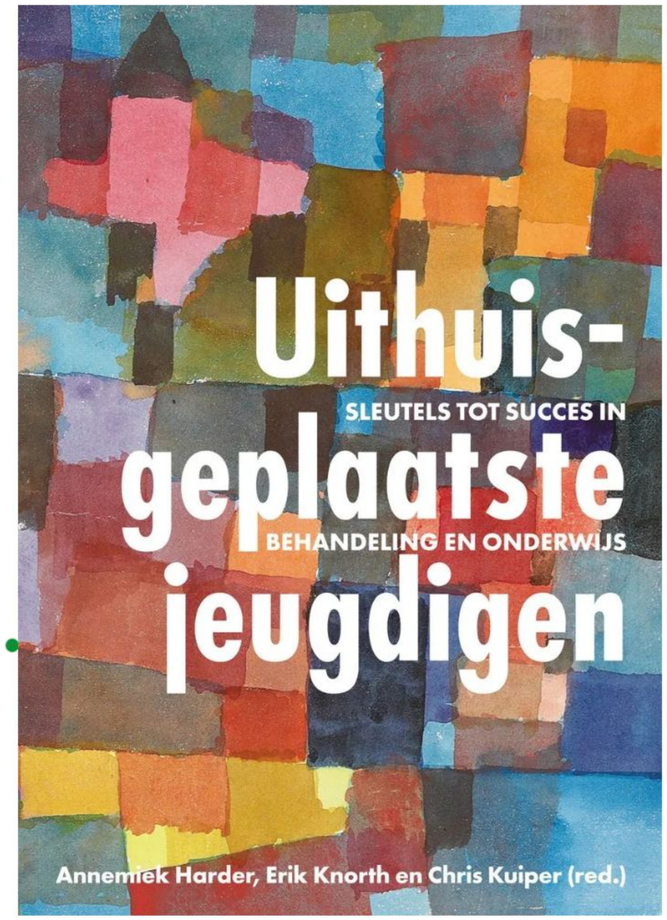

Manell Hoenselaars

Dagboek van een pleegkind

Dit mooi uitgevoerde dagboekje is volgens de maker bedoeld voor pleegkinderen van negen tot dertien jaar, maar ik vind het ook geschikt voor jongeren tot een jaar of zestien. Het kan kinderen helpen om grip te krijgen op wat er allemaal gebeurt als ze in een pleeggezin gaan wonen. Per dag is er een vraag waarop ze antwoord kunnen geven. Die vragen gaan bijvoorbeeld over school of over hun pleeggezin. Wat vinden ze gemakkelijk en wat gaat moeilijk?

Het boekje kan ook helpen om emoties beter te begrijpen en verwerken en het contact met het pleeggezin te optimaliseren. Wie meer wil weten over dit boekje, kan via e-mail contact opnemen met de maker Manell Hoenselaars.

Mail Manell Hoenselaars

Door Flip Woltering, redactielid BIJ ONS, gepensioneerd pleegzorgwerker en (pleeg)grootvader